

De relatie tussen dorpsorganisaties en gemeenten staat voortdurend onder spanning. Het handboek 'Dorp en gemeente; samen werken aan de toekomst' voorziet duidelijk in een behoefte.

Is een opbouwwerker als hij directeur wordt van een BBB nog wel een echte opbouwwerker? Frans Kusters gaat te rade bij zijn vakgenoten.

Veel voorzieningen die wij nu kennen, zijn ontstaan vanuit het eigen initiatief van burgers. In 'Uit liefde en uit boosheid' zijn 10 eigentijdse voorbeelden van burgerinitiatief verzameld.

'Sociaal leren' kan leiden tot bewustwording van de eigen en andermans rol en onmisbaarheid in een sociaal proces. Die bewustwording werkt emanciperend. Anita Schwab over haar ervaringen opgedaan in de Moedercentra en het eerste Vadercentrum.

Colofon

MO/Samenlevingsopbouw is een vakblad van, voor en over de samenlevings- en opbouw-werkpraktijk. Het verschijnt tenminste acht maal per jaar.

Samenstelling en redactie:
Fenny Gerrits (eindredactie),
Ed Kooger, Wil van de Leur,
Chris Veldhuysen en Kees

Stuurup.

Administratieve ondersteuning:

Patty Schellekens en John
Struiken.

Cartoon pag.11: Marnix Rueb

Foto/illustratie omslag:

Birgitta Maas.

Vormgeving/DTP: John Struiken

Druk: Stimio Meteren.

Abonnementen:

De jaarabonnementsprijs

bedraagt f82,50 voor het eer-

ste en f75,- voor het tweede

en verdere abonnementen.

Losse nummers kosten f 15,-

(Prijzen exclusief portokosten.)

Opzegging van abonnementen

dient schriftelijk vóór 1 decem-

ber te geschieden.

ISSN:0929-2187.

Redactie en administratie:

Prinsegracht 51,

2512 EX Den Haag,

Telefoon: 070-380 4431,

faxnummer: 070- 380 9973.

E-mail Internet:

lcpbouw@xs4all.nl

Advertentie tarieven zijn op

aanvraag verkrijgbaar.

Kopijsluitingsdatum volgende

nr.: 1-12-'00

In deze najaarseditie publiceert MO een lijvig artikel van LCO-collega Henk Rozema over de nieuwste ontwikkelingen op het platteland. Er is een handboek verschenen dat de samenwerking tussen dorpen en gemeenten moet helpen verbeteren. Gemeenten kunnen ook aan de slag met de 'Checklist multiculturalisering' om hun beleid bij te stellen richting multiculturele samenleving. De Checklist is ontwikkeld door Forum.

Overheden, en niet in de laatste plaats de lokale overheden, verzuimen nogal eens allerlei burgerinitiatieven naar waarde te schatten. Het PON (Tilburg) bracht een aantal van die initiatieven in kaart en formuleerde handreikingen en aanbevelingen ten behoeve van het beleid, 'Uit liefde en uit boosheid'.

Twee en een halfjaar na de publicatie over de 'nieuwjaarsrellen' in het Groningse Oosterpark ging MO terug om te peilen hoe de stemming nu is. De redactie trof wederom een bloeiend en dit keer ook tevreden wijkkader aan, dat terugkijkend moest constateren dat de gemeente lering had getrokken uit de ontsporingen rond oudjaar '97/'98.

Een uitgave van:
Landelijk Centrum Opbouwwerk

Inhoudsopgave

Op weg naar een betere samenwerking tussen dorpen en gemeenten, Henk Rozema 4

Column: Vanuit Maastricht, de buurtbeheerhoofdstad van Nederland, Frans Kusters eSBeeWee 7

Op weg naar een betere samenwerking tussen dorpen en gemeenten – vervolg 8

Checklist multiculturalisering gemeentelijk beleid, Manuel Sewgobind, Forum 10

Cartoon: Papa's onder elkaar, Marnix Rueb 11

'Dat veldje is heilig', Stedelijk Kwaliteitspanel Rotterdam 12

Uit liefde en uit boosheid, Ed Kooger 14

Sociaal leren als instrument voor emancipatie, Anita Schwab 16

VROMraad adviseert over ordening van de dagindeling 19

Interview: Oosterpark revisited, Fenny Gerrits 20

Aankondiging: Conferentie BuurtSportSpelen, VNG/LCO 22

De Budgetagenda 2001, NIBUD 23

Plezier in nadenken, UT 24

Kiosk, Jos van Meeuwen 24

Nieuwe uitgaven Innovatieproject CMV 26

Wonen in de 21ste eeuw, RMO 27

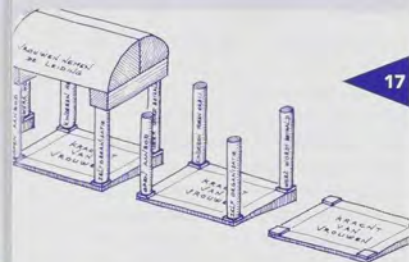
Van discriminatie naar diversiteit, RMO 28

Wijkontwikkelingsplatform van start, DSP 28

Stad en Land, Fenny Gerrits 29

Panel Toetsing Inzet & Uitkomst van Werkzaamheden op 32

Maatschappelijk Terrein

Op weg naar een betere dorpen en gemeenten

Henk Rozema, LCO

Dorpen en gemeenten hebben elkaar hard nodig om lijnen uit te zetten voor leefbare dorpen in de toekomst. Het gaat daarbij om het formuleren van dorps-toekomstvisies welke vervolgens in concrete deel-projecten worden uitgewerkt en gerealiseerd. Initiatief nemen als dorpsgemeenschap, samenwerking zoeken met de gemeente, duidelijke communicatie over en weer tussen gemeente en dorp en een beroep kunnen doen op professionele procesbegeleiders, zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Europese plattelands-ontwikkelingsprogramma's als LEADER vormen een belangrijk en stimulerend kader.

Handboek

In het dorpshuis in het Friese Rinsumageest presenteerden de Vereniging Kleine Dorpen Groningen (VKDG) en de Friese zusterorganisatie de Feriening Lytse Doarpen (FLD) onlangs het handboek "Dorp en gemeente; samen werken aan de toekomst". De door dorps- en gemeentevertegenwoordigers druk bezochte bijeenkomst stond in het teken van het afsluiten van het project "deskundigheidsbevordering" in de Fries/Groningse LEADER-gebieden "Lauwersland" en "Noordwest Friesland". LEADER is een Europees programma voor plattelandsontwikkeling dat sterk hecht aan een bottom-up aanpak. De betreffende gebieden kenmerken zich door een groot aantal kleine kernen, de betrokken gemeenten hebben een sterk plattelandskarakter. De twee provinciale koepelorganisaties van kleine dorpen namen het initiatief voor het project en het ontwikkelen van het handboek nadat tijdens een voor-onderzoeksfase vastgesteld was dat de onderlinge relatie tussen dorpen en gemeente verbeterd kon worden. Het handboek is ontwikkeld aan de hand van pilot-projecten in dorpen en gemeenten. Dorpen stelden toekomstvisies op, gemeenten bogen zich over het communicatiebeleid.

Van oudsher is er een sterke traditie van bewonersorganisaties op het platteland die zeer actief de leefbaarheid van de dorpsgemeenschap behartigen.

Plattelandsgemeenten staan van nature al voor de taak om beleid te ontwikkelen voor de vele dorpen binnen hun grenzen. Dorpsorganisaties wachten dat tegenwoordig niet meer af, maar nemen zelf initiatief. Beide partijen hebben elkaar hard nodig om tot resultaat te komen. Bestaande ervaringen en de resultaten uit de pilots - enkele werden tijdens de bijeenkomst gepresenteerd aan het publiek - zijn omgezet in een handboek waar zowel andere dorpen als gemeenten hun voordeel mee kunnen doen.

Analyse vooraf

Uit een vooronderzoek bleken er problemen omtrent overleg en samenwerking tussen dorpen en gemeenten te zijn. De bewonersorganisaties waren van mening dat ze te weinig invloed op de planvorming hebben en dat overleg en samenwerking tussen dorp en gemeente verbeterd moest worden. Het rapport spreekt over een relatie tussen dorpsorganisaties en gemeenten welke onder voortdurende spanning staat, niet productief is en op termijn zelfs contra-productief kan zijn. Dit bedreigt het optimaal benutten van de in de dorpen aanwe-

zige inzet, de kennis van de lokale situatie en het lokale organisatievermogen.

In de onderzoeksfase zijn aanbevelingen geformuleerd:

1. Het beter organiseren van de bestaande vormen van overleg, zoals het jaarlijkse overleg tussen B&W en dorpsbelang en de telefonische of schriftelijke contacten. Aandachtspunten zijn: procedures, agendering, status van het overleg, continuïteit, bevoegdheden.
2. Het formuleren van algemene voorwaarden voor overleg, gericht op daadwerkelijke besluitvorming, wederzijdse openheid en handlingsruimte voor beide partners.
3. Het verhelderen van de taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van verschillende planvormen, zoals bestemmingsplan en dorpsvernieuwingplan.
4. Het reorganiseren van lokale bewonersorganisaties, meer gericht op ontwikkeling en een daarop geënte organisatie, waarbij communicatie naar binnen (dorpsbewoners, andere verenigingen) en naar buiten (gemeente, andere overheden en organisaties) vorm en inhoud krijgt.
5. Regelmatig en gezamenlijk overleg tussen dorpen en gemeente, een federatief verband van dorpsorganisaties binnen een gemeente is een mogelijke organisatievorm.

samenwerking tussen

6. Een betere interne organisatie bij gemeenten om van-onder-op processen een juiste bedding te geven. Als centraal aanspreekpunt kan een dorpen-coördinator binnen het apparaat worden benoemd. Het verbeteren van de interne en externe communicatie bij de gemeente is een ander aandachtspunt.
7. Nieuwe vormen van samenwerking ontwikkelen welke te kenschetsen zijn met partnerschap en gelijkwaardigheid. Van hiërarchische sturing door de overheid overgaan naar vormen van netwerk- en zelfsturing tijdens de verschillende fasen van beleids- en planvorming.

Als knelpunt wordt verder gesignaleerd dat bewonersorganisaties nauwelijks actief (kunnen) zijn bij bovengemeentelijke, gebiedsgerichte plattelandsprojecten. Veelal richten deze zich primair op economische ontwikkeling en sectorale thema's. Daarbij worden enkel de daarmee annex zijnde deelbelangvertegenwoordigers, bijvoorbeeld landbouw, recreatie, door de gebiedsstuurgroep aangesproken. De leefbaarheidseffecten blijven vaak buiten beschouwing, hoewel veelal toch sprake is van pogingen tot integraal regionaal beleid. Dit is een bekend spanningsveld bij processen van plattelandsvernieuwing. Bovenlokale bewonersorganisaties zijn er nauwelijks. VKDG en FLD pleiten daarom voor deelname op maat van bewonersorganisaties bij regionale projectvormen, professionele ondersteuning is daarbij onontbeerlijk. Binnen de LEADER-projectstructuur is geen formele vertegenwoordiging van de bevolking geregeld, in de LEADER-stuurgroep participeren mensen op persoonlijke titel, terugkoppeling is onvoldoende geregeld.

Toekomstvisies dorpen

Er zijn tal van dorpsvisies ontwikkeld. Een dorpsvisie wordt omschreven als "een dorpsplan waarin een dorpsbelangenorganisatie aangeeft wat de gewenste ontwikkeling is van de leefbaarheid van het dorp en de naaste omgeving". Zo'n visie wordt opgesteld door het dorp, voor de middellange termijn, is gericht op uitvoering van concrete onderdelen, wordt

gedragen door de inwoners en andere organisaties binnen het dorp en wordt gelinkt aan de plannen van (met name de lokale) overheid.

Het proces rond de opstelling en uitwerking van zo'n visie wordt deskundig begeleid door consulenten van VKDG en FLD. Twee voorbeelden van dorpsvisies worden aansluitend beschreven, evenals de samenwerkingsafspraken tussen de dorpen en de Friese gemeente Littenseradiel.

"Na elf uur, als de eerste doppen van de fles afspringen, komen de meningen in Pieterzijl los!"

Geert Zijlstra, bestuurslid van dorpsbelang, presenteerde op een boeiende en helder gestructureerde wijze 's ochtends tijdens een parallelsessie in Pieterzijl (Gr.) de visieontwikkeling voor dit dorp.

Aanleiding daarvoor was de constatering dat het dorp best een opknopbeurt kon gebruiken.

Zijlstra onderscheidde 7 kernpunten:

1. bewustwording
2. van probleem naar project
3. nadere analyse
4. oplossingen zoeken en bespreken
5. plannen vaststellen
6. presentatie
7. van plan naar realisatie

Het draaide in Pieterzijl met name om de inrichting van het dorp: het was rommelig qua structuur en materiaalgebruik, de dorpsentree's waren niet mooi. Dit kwam aan bod tijdens vergaderingen, maar er werd nog meer over gesproken aan de bar van het dorpsshuis, als de vergadering was afgelopen. Stapsgewijs werd een en ander uitgewerkt. Een werkgroep werd gevormd, bestaande uit dorpsbelang, een stedenbouwkundige van bureau Vijn, een wethouder van de gemeente Zuidhorn en een ambtenaar dorpsvernieuwing van de provincie Groningen. De werkgroep werd ondersteund op de punten organisatie en secretariaat door de VKDG.

De kennis en meningen van het dorp werden geconfronteerd met die van de stede-

bouwkundige. Dat gebeurde door een bespreking van een foto-reportage die de stedenbouwkundige maakte. Meningingen, gevoelens van bewoners kregen daardoor een professionele vertaling in schetsen voor een ontwerp voor de herinrichting. Er werd een sterkte-zwakke analyse opgesteld. Er werd intensief gecommuniceerd met de bewoners, zowel formeel (vergaderingen, dorpskrant) als informeel (aan de bar, tekeningen op de biljarttafel). Het uiteindelijke resultaat werd gepresenteerd aan het dorp en de gemeente.

In de planuitwerking is gekozen voor het versterken van de entrees van het dorp door de plaatsing van "homeije-palen", de palen van de inrijpoorten naar boerderijen worden zo genoemd. Deze homeije-palen worden, zo hoopt men, het onderscheidend symbool voor het dorp Pieterzijl.

Positieve ervaringen zijn volgens Zijlstra:

- zelf duidelijk bepalen wat je wilt;
- het dorp bepaalt de inhoud, en zo mogelijk ook het verloop van het proces;
- een externe blik (stedenbouwkundige) werkt verruimend;
- alle partijen er zo vroeg mogelijk bij betrekken;
- duidelijke presentatie.

Leerpunten zijn:

- meer ruimte en tijd voor het projectplan nemen, aan het eind was het namelijk enorm druk;
- tijdens het ontwikkelingsproces meer concrete zaken laten zien om de inwoners te blijven motiveren;
- nog beter bepalen wat je zelf wilt en kunt doen.

Het dorp werd op verschillende manieren op de hoogte gehouden:

- op vergaderingen van dorpsbelang
- via de dorpskrant
- er werd vier keer een officiële vergadering met de werkgroep gehouden
- informeel: als het dorpsshuis open was, werden de tekeningen op het biljart uitgevouwen en werd er spontaan gereageerd.

F E R I E N I N G L Y T S E D O A R P E N

Gemeente enthousiast

Burgemeester Klaassen van de gemeente Zuidhorn gaf aansluitend zijn visie en gaf aan dat er tijdens de aanloop tot het project deskundigheidsbevordering best wel wat bedenkingen bij de gemeente waren. Zuidhorn kent na de herindeling 15 dorpen. Voorheen was er twee keer contact tussen dorp en gemeente, een keer ambtelijk en een keer middels B&W bezoek aan het dorp. Nu is dat nog één keer per jaar, maar door de inzet van een coördinerend ambtenaar wordt dit beter gestructureerd qua voorbereiding, afhandeling en uitvoering. Volgens de gemeente functioneert dit goed. Klaassen is tevreden over de aanpak in Pieterzijl en vergelijkt deze met de gemeentelijke aanpak bij dorpsvernieuwing, want daar is in Pieterzijl in feite ook sprake van. Maar: dit is een echte bottom-up aanpak, het komt uit het dorp zelf op, zowel de aanpak als de inhoud. Dit gaf een andere samenwerking met de gemeente: qua inhoud, intensiteit en tijdstip (eerder) en leidde tot een goed eindresultaat.

De werkgroep kwam eens per zes weken bijeen, daarmee werd ook de voortgang bij de gemeente helder. De rol van de externe deskundige was nu anders: normaal werkend in opdracht van de gemeente, nu veel meer in een onafhankelijke rol. Pluspunt daarbij is dat naast de publieke ruimte (speerpunt voor de overheid), nu ook de private ruimten, bijvoorbeeld de voor- en achtertuinen, onder de loep werden genomen. De integrale dorpsvernieuwingaanpak kreeg hierdoor een waardevolle verdieping.

De rol van de gemeente in de werkgroep is best lastig: niet te sturend zijn, niet te remmend zijn, maar wel weer realiteitswaarde inbrengend, want de maatregelen in het plan moeten ook uitgevoerd kunnen worden. Het dorp moet zich er in kunnen blijven herkennen. De gemeentelijke vertegenwoordiger functioneerde als verbindingsofficier tussen gemeente en dorp en kon kennis en materialen van de gemeente inbrengen. Klaassen plaatst een kanttekening of je deze aanpak in alle dorpen kunt toepassen.

Belangrijke voorwaarden daarvoor zijn dat er:

- voldoende dorpsbewoners actief namen het dorp kunnen optreden,
 - voldoende trekkracht voor het proces is en voldoende draagvlak is in het dorp.
- Klaassen verwacht niet dat in alle dorpen aan die voorwaarden wordt voldaan; dat hangt af van factoren als tijdsinzet, motivatie, betrokkenheid, deskundigheid. In grote, complexere dorpen kan zo'n aanpak wel eens moeilijker zijn: wie spreekt namens wie?

Het resultaat van de pilot in Pieterzijl is dat de gemeenteraad serieus verder wil. Momenteel wordt gezocht naar financiering. De totale publieke investering belooft f 1,4 miljoen. De gemeente voert het liefst het plan integraal uit.

Bij de gemeenteraad is veel goodwill ontstaan rond het bottom-up proces en de uitkomsten.

Klaassen noemt de volgende leerpunten voor de gemeente:

- Het is een succesvol project door de schaal, de deskundigheid van de inwoners en de betrokkenheid van de bevolking.
- Er is druk vanuit de raad en de dorpen om deze aanpak ook in andere dorpen toe te passen, maar dat moet wel goed aansluiten op de eigen gemeentelijke prioriteiten.
- Binnen de gemeentelijke organisatie moet niet te snel worden geroepen dat bepaalde zaken niet kunnen; er is een open blik een cultuurverandering nodig.
- De pilot in Pieterzijl heeft extra faciliteiten gehad aan de proceskant. De opzet en organisatie van dit type projecten heeft een goede bodem nodig. Hoe wordt voor zien in de facilitatie van de proceskant?

"Wûns heeft al lang het trainingspak aan, de gemeente moet zich nu ook snel omkleden."
(burgemeester Piërsma van Wûnseradiel).

Deze uitspraak typeert de daadkracht en het initiatief van het Friese dorp Wûns met 330 inwoners, waarop de gemeente niet achter kan blijven. Dirk Stoffels, voorzitter van Dorpsbelang en Kees Boer, lid van de werkgroep die het plan voor het dorp opstelde, presenteren de toekomstvisie Wûns.

Stoffels belicht de volgende onderdelen:

- geschiedenis
- aanleiding toekomstvisie
- doel
- voorbereiding
- uitvoering.

Het dorp komt in 1270 voor het eerst voor in de geschriften en kende een plek voor rechtspraak, de weerstal. Het dorp heeft een karakteristieke 8-kantige kerk, de theebus en kent veel groen. De vaart is een belangrijke element. De boerenbedrijven zijn in de ruilverkaveling allemaal verhuisd naar locaties buiten het dorp, aan de dorpsrand zijn nog wel boerenbedrijven actief.

Dorpsbelang en de oranjevereniging zijn in een organisatie ondergebracht.

Dorpsbelang wil met de toekomstvisie de leefbaarheid versterken: saamhorigheid stimuleren, samen ideeën inventariseren en uitwerken en zoveel mogelijk dorpsbewoners bij het geheel betrekken.

Dorpsbelang kent een sportcommissie en een commissie dorpshuis. De sportcommissie overkoepelt voetbal, kaatsen, vissen, fietsen, spelprogramma's rond dorpsfeest en 30 april.

De dorpshuiscommissie runt het dorpshuis met een barteam, schoonmaakteam, gebouw en tuin-onderhoudsteam, de mekkerhoek (groen), feestcommissie, 4 mei herdenking en de kaart-, film- en video bijeenkomsten.

De toekomstvisie is opgesteld om actief beleid te maken voor de toekomst van het dorp en is mede bedoeld om de saamhorigheid in het dorp te vergroten. Als vorm is bewust niet gekozen voor een enquête, omdat de vraagstelling de mensen vaak stuurt in de beantwoording.

Er is gekozen voor discussie-avonden in kleine groepen en plenair. Het dorp heeft meegedaan aan de provinciale prijsvraag "Kwaliteit vanuit de kern". Prioriteit werd gelegd bij sportveld, woningbouw en woonomgeving. De visie is gepresenteerd in het dorpshuis aan dorp, gemeente, waterschap, provincie en de pers.

Kees Boer gaat verder in op de uitwerking. Daartoe is een commissie gevormd. Hij noemt als voordeel voor het werken in een commissie (lees verder op pagina 8)

Vanuit Maastricht, de buurtbeheerhoofdstad van Nederland

door Frans Kusters, opbouwwerker en directeur eSBeeWee, Maastricht

In 1994 startten we in Maastricht met een buurtbeheerbedrijf. In navolging van Frankrijk (de 'Régies de Quartier') zou er in Nederland als experiment in een viertal plaatsen gestart worden: Almere, Den Haag, Rotterdam en Maastricht. Vanaf het begin was ik bij de opzet betrokken. Van externe bureaus, haalbaarheidsonderzoeken en tal van besprekingen tot werkbezoeken aan Frankrijk. Steeds duidelijker werd dat wij in het Wittevrouwenveld, een buurt van Maastricht, zo'n buurtbeheerbedrijf moesten en zouden hebben.

Als opbouwwerker – ik noemde me altijd liever buurtwerker – stimuleerde ik het proces waarin actieve bewoners, gemeente, woningstichtingen en de stedelijke instelling voor welzijnswerk betrokken waren. Een buurtbeheerbedrijf immers zou naar mijn (onze) mening een krachtig instrument in handen van de buurt en het opbouwwerk zijn om te werken aan een leefbare buurt met ingrediënten als het scheppen van werkgelegenheid, verhoging van het besteedbaar inkomen, het verbeteren van sociale verbanden, het verhogen van de veiligheid en van mondigheid, het opbouwen en onderhouden van netwerken, het tegengaan van vernielingen, snel herstel, aandacht voor de meest kwetsbaren en noem maar op.

Stichting Trajekt, de stedelijke instelling voor welzijnswerk, conformeerde zich aan het idee en zette mij als opbouwwerker in als directeur van het buurtbeheerbedrijf. Een nieuwe variant in buurtbeheerland. Dat was (en is?) buiten Maastricht nergens meer vertoond. Maastricht echter – och sjtad zoe sjoen aan de Maos – heeft in vijf buurtbeheerbedrijven nu vier opbouwwerkers aan de leiding en de bedrijven floreren als nooit tevoren.

Door Ernst & Young accountants is samen met de buurtbeheerbedrijven in Maastricht een systematiek ontwikkeld om de maatschappelijke waarde van de bedrijven vast te stellen. Naast een omzet van ruim twee miljoen gulden in 1999 becijferde de accountant dat de maatschappelijke (meer)waarde bijna drie miljoen gulden in dat is! De accountant werd er helemaal lyrisch van en publiceerde een en ander in rapporten met als titel 'De prijs van geluk' (eSBeeWee, 1997) en 'De brug naar succes' (Buurtbeheerbedrijven Maastricht, 2000). Op tal van plaatsen zijn er inmiddels buurtbeheerbedrijven en zoals dat hoort in Nederland gaat het overal anders.

In juli van dit jaar werd het Landelijk Netwerk Buurtbeheerbedrijven en Maatschappelijke Ondernemingen opgericht. Ik mag daar mede-initiatiefnemer en voorzitter van zijn. Een platform voor buurtbeheerbedrijven dat belangenbehartiging en productontwikkeling,

netwerkvorming en vernieuwing hoog in het vaandel heeft staan. Samen met Frits Scholten en Frank Broersma vormen we het bestuur. Een bestuur, dat met het Landelijk Centrum Opbouwwerk een samenwerkingsverband is aangegaan. Ik ben benieuwd hoeveel collega-opbouwwerkers ik tegenkom in de verdere ontwikkeling van het Netwerk. Ik vind het immers nog altijd het ultieme instrument in handen van het opbouwwerk, en – samen met Wim, Leon en Fred, de collega's uit Maastricht – hebben wij dat volgens mij bewezen. Ook ben ik benieuwd hoeveel collega opbouwwerkers het instrument buurtbeheerbedrijven eigenlijk kennen. Soms heb ik het idee dat gemeente ambtenaren (die ons vaak bezoeken) en mensen van de sociale werkvoorziening er meer van weten dan de opbouwwerkers, want die ondersteunen (?) nog altijd bewonersgroepen.

In een tijd van productbegrotingen, welzijnsinstellingen als maatschappelijke ondernemingen en de buurt als belangrijk referentiekader (GSB) had ik meer verwacht. Ook al stellen nogal wat mensen vragen bij de grenzen die liggen in het oplossend vermogen in de buurt, voor mij zijn die grenzen op tal van terreinen nog lang niet bereikt. De opbouwwerkers mogen voor mij de buurtbeheerbedrijven, ontdekken, op zijn minst vreemd is het dat dat andersom nog niet gebeurd is. Of ligt er het toch aan dat opbouwwerkers maar in zekere mate herkenbaar zijn voor anderen? Frits Scholten (directeur BBB De Brug uit Heerlen, duidelijk geen opbouwwerker) wist na de laatste bestuursvergadering te vertellen dat hij veel opbouwwerkers kende, maar dat ik er duidelijk geen was. Jacob Kohnstamm, toen nog staatssecretaris van GSB zei in Voetbal International van februari 1997 " (...) Frans, opbouwwerker bij het BBB eSBeeWee, voldeed in taal en kleding aan al mijn vooroordelen over opbouwwerkers (...)". Ik weet het niet.

Is de flirt met directeuren van woningstichtingen, wethouders en directeuren van gemeentelijke diensten, ondernemers in het klein-, midden- en grootbedrijf funest geweest voor mijn uitstraling als opbouwwerker en zou dat de reden zijn waarom ik zo weinig hoor van andere opbouwwerkers (buiten Maastricht) die met hetzelfde bezig zijn? Vakbroeders en andere lezers, reageer! Per brief of per fax.

(eSBeeWee,
Edisonstraat 4,
6224 GK Maastricht,
Fax: 043- 363 7047.)

dat de leden elkaars sterke en zwakke punten kennen en daarmee rekening kunnen houden.

- Aandachtspunten voor de commissie zijn:
 - draagvlak ontwikkelen;
 - de relatie met de gemeente bepalen;
 - de strategie voor de uitvoering ontwikkelen;
 - geduld koesteren en blijven geloven in het eigen plan.

Samenwerking met de gemeente is het doel. De burgemeester verwoordde dat met: "jullie hebben het trainingspak al aan, wij moeten ons ook omkleden". Daarmee werd erkend dat de gemeente ook aan zet was.

Wüns wilde de woningbouw in eigen hand houden en niet door een projectontwikkelaar laten invullen. Dorpsbelang heeft zelf met de grondeigenaar –een boer- onderhandeld over de aankoop prijs en een aannemer benaderd voor de bouw. De voorwaarden hebben ze zelf ingevuld. Dorpsbelang, grondeigenaar en aannemer zijn samen naar de notaris gestapt en hebben al drie partijen een convenant opgesteld. Voordele is dat er acceptabele grondprijzen zijn gerealiseerd en dat Wüns invloed heeft op de invulling van het plan.

Om subsidies te kunnen verwerven is er een "stichting voorzieningen Wüns" opgericht. Deze legt jaarlijks verantwoording af aan dorpsbelang. Een lid van het bestuur van dorpsbelang maakt ook deel uit van het bestuur van de stichting.

Voordelen van het maken van een toekomstvisie zijn:

- een gezamenlijk doel voor ogen
- het proces creëert saamhorigheid
- het levert ruimte op om door te gaan
- het is een referentiekader voor nieuwe ontwikkelingen, b.v. combinaties voorstellen bij de uitvoering van dieproloring met herstraten, parkeren en plein bij dorpshuis.

Er zijn verschillende subsidie-aanvragen ingediend voor de uitvoering van de projecten: twee keer bij LEADER, twee keer bij LNV, prijsvraag Kern met Pit van Arcadis en de provinciale prijsvraag rond Kwaliteit vanuit de kern.

De hulp van de FLD bij het maken van de aanvragen voor LEADER en LNV is echt onmisbaar, de richtlijnen voor deze subsidies zijn complex. LNV heeft de aanvraag afgewezen.

Er zijn al kleinere werkzaamheden uitgevoerd, de grond is aangekocht.

De gemeente is aan het werk om planologisch de zaak rond te maken. Helaas heeft men vanuit Wüns te weinig zicht op de voortgang.

Wüns is van mening dat landelijk werkende subsidieverleners niet begrijpen wat er in kleine dorpen en op het platteland speelt. Hun referentiekader is de stad, het grote samenlevingsverband. Wüns heeft een bezwarenprocedure lopen bij LNV rond de eerdere genoemde afwijzing.

Kees Boer stelt afrondend:

- de toekomstvisie samen met de inwoners opstellen;
- hou het praktisch;
- niet teveel tegelijk aanpakken, kies 3 tot 5 speerpunten;
- communiceren met alle betrokkenen!
- inzicht in de processen krijgen en houden;
- netwerk ontwikkelen met gemeente, ambtenaren, wethouders, provincie, FLD etc.;
- weet wat je wilt en laat het de anderen ook weten!

Op de vraag of de bemensing van al die commissies in het dorp geen problemen geeft, zegt Stoffels dat het vooral om een goede organisatie gaat. In elke commissie, welke een afgepaalde taak heeft, zit een bestuurslid van dorpsbelang, dat is de "linking pin". Je moet ook oog hebben voor de verhoudingen en de geleidingen binnen je dorp: beide kerken zijn in het dorpsbelangbestuur vertegenwoordigd, niet officieel als kerk, maar er wordt bij de werving van bestuursleden bewust gekeken naar de stromingen in het dorp. Een persoonlijke benadering van de dorpsbelangleden werkt uitstekend.

Duidelijke afspraken over de contacten dorpen-gemeente in Littenseradiel

Cor Valkema, afdeling voorlichting Littenseradiel, zette de achtergronden uiteen bij de totstandkoming van de handleiding "overleg tussen dorpsbelangen en gemeente". In Littenseradiel is veel contact tussen dorpsbelangen en gemeente. De gemeente heeft een uitgesproken plattelandskarakter met 29 dorpen. De grootste kern Wommels telt ongeveer 2500 inwoners.

In Littenseradiel wordt steeds meer samen gewerkt met de in totaal 22 dorpsbelangorganisaties (sommige dorpen kennen samen één organisatie) bij het ontwikkelen van plannen. Er is een overkoepelende organisatie van dorpsbelangen: de federatie. Toch kan die samenwerking beter, daarom is gezocht naar een duidelijke structuur om te voorkomen dat er langs elkaar heen wordt gewerkt en sommige zaken te lang blijven liggen. De genoemde handleiding is een resultaat van overleg tussen de federa-

tie van dorpsbelangen, de FLD en de gemeente.

De gemeente heeft tevens een algemene notitie over communicatie geschreven met als kernpunten:

- organisatie gemeente verhelderen;
- betrokkenheid van burgers vergroten;
- draagvlak voor gemeentelijk beleid vergroten;
- geloofwaardigheid gemeente vergroten;
- positieve beeldvorming (open bestuursstijl en goede dienstverlening) bij inwoners, bedrijven en toeristen bewerkstelligen.

Om de contacten met de dorpen te verbeteren is bij de gemeente in een 50% baan een dorpencoördinator aangesteld. Deze is geplaatst bij de sector "Middelen" (algemeen bestuurlijke en juridische zaken). Deze vormt het aanspreekpunt voor de dorpen en bewaakt de voortgang van de gemaakte afspraken en speelt een ondersteunende rol naar de gemeentelijke afdelingen, in de handleiding ook een scharnierfunctie genoemd.

In de handleiding "dorpsbelangen-gemeente" wordt de functie van de coördinator afgebakend:

"De verschillende vormen van overleg worden door de dorpencoördinator geïnitieerd, hij woont het bestuurlijke en ambtelijke overleg bij en doet hiervan verslag en zorgt ervoor dat de resultaten ervan terecht komen bij degenen die het betreft, waarbij overigens voorop staat dat de verantwoordelijkheid voor het feitelijk nakomen van de afspraken bij de diverse Sectoren, Bureaus en ambtenaren ligt. De dorpencoördinator bewaakt de voortgang van afgesproken activiteiten en programma's per dorp en over het geheel genomen. Hij kan via het managementteam de betreffende sectoren aanspreken op de gemaakte afspraken en voorstellen doen voor het verbeteren van de follow-up."

Het overleg tussen gemeenten en dorpen kent verschillende varianten:

1. eens per twee jaar voert het College van B&W een gesprek met elk dorpsbelang in het dorp;
2. twee keer per jaar is er ambtelijk overleg tussen gemeente en dorpsbelang.

Het overleg functioneert goed, de uitwerking kan nog beter. Littenseradiel heeft met de dorpen ook afspraken gemaakt over "klein leed": kleine storingen in de openbare ruimte (losse stoeptegels, kuilen in de bestrating, begroeiing, verkeersbord, verlichting e.d.) kunnen bij een speciaal meldpunt

binnen de gemeentelijke organisatie aan de orde worden gesteld.

De ervaringen met het meldpunt, ondergebracht bij "beheer" zijn tot nu toe goed.

Valkema noemt als verbeterpunten:

- Bij vragen uit het dorp zijn vaak meerdere afdelingen van de gemeente betrokken; de interne samenhang bij de afhandeling kan verbeterd, de gemeentelijke organisatie kent nog eigen koninkrijkes.
- Het ambitienivo ligt hoog; korte en lange termijn doelen moeten beter uit elkaar worden gehaald.
- Beter prioriteiten stellen, er wordt heel veel aangekaart door 29 dorpen in een relatief kleine gemeente; er is personeelstekort om alles op te pakken, bovendien moet de gemeente alle dorpen gelijk behandelen.
- De gemeente heeft vaak weer te maken met allerlei andere organisaties, ook dat neemt zijn tijd.

Uit de discussie werd duidelijk dat de gemeente Littenseradiel positief is over de initiatieven van dorpen om zelf dorpsvisies te ontwikkelen. Gesignaleerd werd dat de positie van dorpsbelang verandert. Het bestuur krijgt en neemt steeds meer verantwoordelijkheid, dat vergt kwaliteit en voldoende lange adem.

Slotdiscussie

In de afrondende plenaire discussie onder leiding van Jan Kleine werd de balans opgemaakt en gesproken over het versterkt doorzetten van de aanpak.

Op een uitspraak vanuit een dorp dat de samenwerking met de gemeente moeizaam is, reageert men vanuit Wûns met: "wij willen prettig wonen, dus zetten we ons in, je moet doorgaan". De burgemeester van Wûnsradiaal wordt gevraagd of de gemeente al die initiatieven wel aan kan.

Burgemeester Piersma: "In onze gemeente zijn we in het kader van LEADER positief omgegaan met de dorpen. Er liggen nu meerdere toekomstvisies vanuit de dorpen, die beslaan ook het buitengebied. Ik zie ze als een spoorboekje met als voordeel dat er één mening is geformuleerd door het dorp. Alle voorstellen in één keer uitvoeren lukt echter niet".

In Dongeradeel wordt jaarlijks structureel f 400.000 gestort in een dorpen/wijken fonds. 4 tot 5 dorpen per jaar krijgen bijdragen uit dit fonds. Dorpen leveren ideeën

aan, samen met de gemeente worden de prioriteiten gesteld.

De provincie Fryslân geeft aan dat de provincie op de ingeslagen weg met LEADER en de dorpen wil doorgaan. Initiatieven van onder-op zijn beslist nodig. De deskundigheid bij dorpsbelangen moet bevorderd worden op punten als communicatie en samenwerking met andere partijen, het creëren van nieuwe ideeën en het ontwikkelen van plannen met inhoud.

Vanuit de zaal wordt veel waardering uitgesproken voor de grote inzet van de dorpen en de uitstekende presentaties van de plannen door de dorpen. Het opstellen van toekomstvisies door dorpen neemt de gemeenten voorbereidend werk uit handen, werk waar ze soms zelfs externe adviseurs voor inhuren. Al die voorstellen uit de verschillende dorpen kunnen bouwstenen vormen voor het volkshuisvestingsplan, het welzijnsplan, het beleidsplan sport, het ontwikkelingsplan rond recreatie en toerisme. De inzet van de FLD en de VKDG op het begeleiden van het proces van planontwikkeling heeft duidelijk resultaat gehad. Deze procesondersteuning door kleine-dorpenorganisaties en lokaal opbouwwerk is onmisbaar. Deskundigheidsbevordering dient een speerpunt te blijven: functies binnen besturen van dorpsbelang wisselen geregeld, waardoor verlies aan kennis en ervaring dreigt. De kadercursus activiteiten van de provinciale organisaties moeten daarom doorgezet kunnen worden.

Woordvoerders van gemeenten vinden dat er te weinig geld voor uitvoering van ontwikkelde plannen is. Gedeputeerde Jansen van Fryslân ziet mogelijkheden om verschillende subsidiebronnen in het kader van het gebiedsbeleid, waaronder LEADER en de noordelijke samenwerking te combineren.

Uitreiking handleiding

De handleiding werd vervolgens uitgereikt door de voorzitters van de dorpenorganisaties aan de bij de gepresenteerde projecten betrokken bestuurders van provincies en gemeenten. Deze bestuurders deelden de handleidingen vervolgens weer uit aan de dorpsbelangen omdat: "met name de dorpen aan zet zijn."

Afrondend: De FLD en VKDG hebben binnen LEADER een belangrijke rol vervuld rond het structureren en versterken van de inbreng van dorpen. De samenwerking tussen dorpsbelangen en gemeenten is versterkt. Deze werkwijze wordt door alle betrokkenen positief beoordeeld en verdient navolging. Deze werkwijze vergt ook voorwaarden: inzet vanuit dorpen, inzet op

het proces en rond deskundigheidsbevordering bewonerskader door FLD en VKDG, ambtelijke en bestuurlijke inzet vanuit gemeenten en zicht op budget voor uitvoering.

Voor informatie:

FLD, Jenze Fokkema,

tel 0566 - 602570

VKDG, Leo Hardus,

tel 0598 - 323232.

Checklist multiculturalisering gemeentelijk beleid

door Manuel Sewgobind, Projectleider Forum

Van de inspanningen van het Grote Steden Beleid en het Lokaal Sociaal Beleid moeten met name kansarme groepen profiteren, is op te maken uit deze twee beleidskaders. Bij de evaluatie van de eerste fase (eind '98) bleek dat in het bijzonder de sociale infrastructuur, één van de pijlers naast fysiek en economie/werk, een krachtiger invulling behoeft. FORUM constateerde ook dat de multiculturele component binnen de sociale pijler niet als zodanig is genoemd.

Alle reden om in het Doorstartconvenant GSB (1999), dat gelinkt is aan het Lokaal Sociaal Beleid, op te nemen dat FORUM een bijdrage zal leveren aan de verdere uitbouw van de pijlers, vanuit een multicultureel perspectief.

Het resultaat van die inspanningsverplichting is de Checklist Multiculturalisering gemeentelijk beleid, een beleidsinstrument speciaal ontwikkeld voor de steden, in samenspraak met het Centrum voor Beleid en Management van de Universiteit Utrecht. De Checklist Mgb is ontwikkeld ten behoeve van het gemeentelijk integratiebeleid, zoals dat onderdeel uitmaakt van het GSB en LSB. De checklist heeft tot doel steden inzicht te geven in de mate waarin het gemeentelijk beleid rekening houdt met en inspeelt op economische, fysieke en sociale achterstanden van kansarme allochtone groepen.

De thema's van de checklist lopen parallel met de drie genoemde pijlers van het GSB, waarbij de sociale tevens een zwaartepunt is in het LSB. De pijlers zijn uitgewerkt in indicatoren: kijkpunten. Aan de hand van deze kijkpunten kan een gemeente inzicht ontwikkelen in de stand van zaken en ontwikkelingen met betrekking tot de multiculturalisering van het gemeentelijk beleid.

Functionies

De checklist kan voor een gemeente een aantal functies vervullen:

- het in kaart brengen van de huidige situatie;
- monitoring van de voortgang van bepaalde beleidsinitiatieven;
- inzicht krijgen in concrete beleidsresultaten.

De uitkomsten van de checklist bieden de gemeente een spiegel voor de wijze waarop multiculturalisering van het beleid zich ontwikkelt. Dit betekent bewustwording van hetgeen er lokaal gebeurt, hoe dit gebeurt en wat er nog veranderd dan wel verbeterd zou kunnen worden. De checklist is een instrument voor gemeentelijke zelf-analyse. De wijze waarop er in de gemeente met de checklist wordt gewerkt en tot conclusies wordt gekomen, is bepalend voor de vraag of bovengenoemde functies ook daadwerkelijk worden vervuld.

Het sterke punt van de checklist is dat het een beleidsdiagnostisch instrument is voor de gemeenten. Het is daarmee een instrument dat goed past in de door de minister van GSI-beleid ontwikkelde gedachte om te komen tot een jaarlijkse beleids-effectenrapportage aan de Tweede Kamer.

Vervolgtraject

Met de officiële presentatie van de checklist op 2 november jl., die is overhandigd aan het hoofd van de afdeling GSB van het ministerie van BZK/GSI, is de tweede fase ingegaan: het vervolgtraject.

De steden krijgen een aanbod met suggesties voor de implementatie. De kerngroep die was ingesteld ten behoeve van de ontwikkelingsfase (bestaande uit enkele steden en bovenlokale steunfuncties), en die als "koplopers" het vervolgtraject ingaan, heeft een aantal aanbevelingen gedaan, waaraan de komende tijd zal worden gewerkt. Het gaat om:

- inbedding van de Checklist Mgb in de landelijke GSB-monitor (waarover overleg zal worden gevoerd; met de afdeling GSB van het ministerie)
- de checklist is een instrument in ontwikkeling (ervaringen kunnen aanleiding zijn tot aanpassing; de checklist is nl. geen sluitstuk);
- ten behoeve van de eenduidige interpretatie van de gegevens, moet een analyse-instrument worden ontwikkeld. Zo ontstaat een vergelijkingskader, kan er

uitwisseling van ervaringen plaatsvinden en krijgen wij een "leren-van-elkaar" situatie

- gegevens en conclusies (best-practices) worden opgeslagen in een databank (voor landelijk gebruik).

Het ziet er naar uit dat de steden en de steunfunctie in de provincie Overijssel (te samen met de provincie zelf en de stad Leeuwarden) als proefgemeente gaan draaien. Aansluiting door andere (GSB-) steden, steunfuncties en provincies, zal worden gestimuleerd. Niet uitgesloten is dat steden in regionaal verband de checklist gaan toepassen, en de ervaringen en conclusies ook per regio gaan analyseren en uitwisselen. In een tussen- en eindevaluatie is ook voorzien. Niet onbelangrijk in het vervolgtraject is dat steden de intentie uitspreken om met elkaar te communiceren over hun ervaringen. In dit verband is het voornemen van het Sociaal Cultureel Planbureau van belang: 8 steden zullen op een aantal domeinen worden gemonitord. Een relatie met de Checklist Mgb zou een meerwaarde kunnen hebben. FORUM zal in ieder geval de opgedane expertise (de goede voorbeelden) inbrengen in het Kennisnetwerk Sociaal Beleid (van WVS) en het Kenniscentrum GSB (van BZK/GSI), beide in ontwikkeling. Op korte termijn komt de kerngroep bijeen om te praten over het vervolgtraject.

Met deze Checklist Mgb denkt FORUM, met de medewerking van steden, steunfuncties, provincies en de ministeries BZK/GSI en WVS, een extra dimensie te kunnen toevoegen aan het stedelijk integratiebeleid binnen de werkingssfeer van het Grote Steden Beleid en het Lokaal Sociaal Beleid.

Voor meer informatie:
FORUM, telefoon: 030 - 297 4321

Papa's onder elkaar

DEN HAAG, zaterdag - Jimmy hoopt op computerles. Hij is lang huisman geweest en zou graag weer actief aan het arbeidsproces gaan deelnemen. Haroing wil leren koken 'want als mijn vrouw ziek wordt, moet ik naar een restaurant'. Depibersad wil gewoon dingen met andere mannen doen en niet langer alleen thuis zitten. En Sbaa denkt zelfs aan een politieke carrière. Samen met coördinator Anita Schwab is hij al op het gemeentehuis geweest om te pleiten voor de subsidie voor het vadercentrum in oprichting. Een primeur voor Den Haag waar men, in navolging van de succesvolle moedercentra, het eerste buurtcentrum voor mannen in november hoopt te openen.

Het idee voor een vadercentrum is ontstaan op een conferentie voor moedercentra. Die laatste zijn namelijk een onuitsprekelijk succes. Er bestaan er inmiddels 21, door het land verspreid en 15 zijn in oprichting. „En toen, gingen die mannen vragen wanneer we nou eens wat voor hen gingen doen. Toen viel het kwartje; er moest ook een vadercentrum komen”, zegt Anita.

In het pand waar vroeger de kringloopwinkel zat, wordt volop gewerkt. De toekomstige medewerkers van het vadercentrum lopen rond in identieke zwarte overalls, sjouwen met planken en spijkers en zitten onder het witte stof van de schuurmachines. Voor ons bezoek leggen ze hun gereedschap even neer. Er wordt koffie gezet. Tijd voor de schaft. Zij vormen de happy few die straks niet alleen hun heil bij het vadercentrum zal zoeken, maar er ook zelf betaald werk heeft gevonden. „Want net als bij de moedercentra is het de bedoeling dat hier tevens een aantal banen worden gecreëerd voor onze doelgroep”, legt Anita uit. Dat is het uitgangspunt voor zowel de moedercentra als het vadercentrum; uitgaan van de eigen kracht van de doelgroep en werken in het verlengde van de eigen vaardigheden. En daar dan als blijk van erkenning ook voor te betalen.”

„Er zijn in deze buurt heel veel mannen die weinig mogelijkheden hebben”, vervolgt ze. „Het gaat om vooral allochtone mannen die sinds hun aankomst in Nederland keihard hebben gewerkt. Voor persoonlijke ontplooiing was geen tijd en geen geld. Veel van hen hebben bijvoorbeeld geen zwemdiploma terwijl hun vrouwen, om wie de maatschappij zich al veel eerder bekommerde, dat wel hebben. De mannen in het vadercentrum hebben een enorme behoefte aan het inlopen van die achterstand. Ze moeten zich sterk zien te maken, zelfverzekerd worden. Als dat stadium is bereikt, kan er misschien wel sprake zijn van een gemengd centrum.”

Hoewel er tijdens ons bezoek alleen allochtone mannen in het centrum rondlopen (op de officiële bouwvakkers die de moeilijke klussen voor hun rekening nemen, na), wordt het vadercentrum straks toegankelijk voor mannen van alle origine. (De Telegraaf, 30 september 2000)

'Dat veldje is heilig'

De kwaliteit van voetbalpleinen

Onlangs presenteerde het Stedelijk kwaliteitspanel Rotterdam het nieuwste product: 'Dat veldje is heilig. De kwaliteit van voetbalpleinen en veldjes in Rotterdam'.

De presentatie vond plaats 9 oktober 2000 in het Stadhuis te Rotterdam. Wethouder Nico Janssens nam het rapport in ontvangst.

Dat veldje is heilig

Onder het motto 'terug naar de wortels van het voetbal' is ten tijde van het Euro 2000 alom de loftrumpet gestoken over het straatvoetbal. Reden voor het Kwaliteitspanel Rotterdam om eens een kijkje te gaan nemen bij het Rotterdamse straatvoetbal. Gelet is op de aanwezige faciliteiten zoals goals, ballenvangers, belijning, etc. Als onderdeel van de toetsing hebben de panelleden hun oor te luisteren gelegd bij de gebruikers, beheerders en omwonenden.

Het panel presenteert in deze rapportage de uitkomsten van de toets, waarbij met name de 'oude wijken' van de stad bezocht werden. Naast 88 locaties met faciliteiten voor het sporten, zijn ook 20 plekken in kaart gebracht waar 'ouderwets' op straat of een grasveld wordt gevoetbald zonder dat de (deel)gemeente daarvoor faciliteiten heeft aangebracht.

"Bij de Adriaan Pauwlaan en Statenlaan wordt gewoon op de stoep van de kerk gevoetbald. De jongeren hebben zelf goals op het parochiehuis en de kerktoeren geschilderd. In het midden van het veld staat een boom. Een veertienjarige: 'Vroeger voetbalde mijn broer hier ook al met zijn vrienden. Het is een perfecte plek, vooral de hekken voor de kerkdeur. Op de ingang van de kerk kun je goed oefenen op doeltrappen. Onze wens is wel dat er opnieuw bestraald wordt. Aan die grote boom en de muurtjes om de kerk zijn we al zo gewend dat we er niet meer op letten.' Verbazingwekkend is dat het panellid Jan Jansen weet te melden dat er al veel langer op deze plek wordt gevoetbald: "In 1934 voetbalden wij op precies dezelfde plek al op straat. Een verschil met nu is, dat ik toen

als twaalfjarige jongen door een politie-agent werd meegenomen naar het politiebureau. Daar moest ik de hele middag zitten. Aan het eind van de dag is mijn vader opgebeld en werd hem gezegd dat hij zijn zoon van het bureau af moest komen halen. De bal, die toen een dubbeltje kostte, moest op het politiebureau achterblijven"

Pico bello pleinen en gribusplekken

"Ik vind het op het plein leuker dan op het veld. Het is hier zonder 'buiten spel'. En hier ben ik alleen en kan ik doen wat ik wil. Als ik bij Excelsior speel, dan staat mijn vader altijd langs de zijlijn. Hij geeft altijd commentaar. Zo van 'Sergio, je moet dieper in de spits spelen, dieper, kom op. En let op buiten spel, let op, let op'. Het is wel goed dat hij me coacht, maar soms is het vervelend" (de dertienjarige Sergio).

Op hun rondgang door de Rotterdamse wijken konden de panelleden één ding met zekerheid vaststellen: op de tientallen trapveldjes en pleintjes wordt met zeer veel plezier en zeer intensief gevoetbald.

Straatvoetbal is nog steeds ongekend populair onder de jeugd:

"Ik speel het liefst op een plein. Ik ben nu 20 jaar en heb nooit bij een club gezeten. Het gaat er niet om hard in de goal te schieten. Het is veel mooier om te pingelen tot je op de doellijn staat. Wij spelen altijd vier tegen vier. Het eerste team dat vier doelpunten heeft gemaakt heeft gewonnen. De winnaars spelen dan verder tegen een nieuw team. En zo verder". Juist omdat de voetbalveldjes en pleintjes zo'n belangrijke functie blijken te vervullen voor de jeugd, is het voor een gemeente een gemiste kans als hieraan niet voldoende aandacht wordt besteed. En daaraan blijkt het nog wel eens te haperen in de Rotterdamse buurten.

Als de door de voetballers zelf geschilderde lijnen worden meegerekend, is maar bij 30 van de 69 accommodaties met sportfaciliteiten en een ondergrond van asfalt, tegels of stenen sprake van een duidelijk zichtbare belijning. Bij 14 plekken zijn de lijnen verwaagd en 25 keer zijn er geen lijnen aangebracht.

Uit de schouwing komt naar voren dat de aanwezigheid van zogenaamde 'ballenvangers', maatregelen om te voorkomen dat de bal het speelveld verlaat, essentieel is voor de mate waarin een speelveld voldoet. Van de 65 locaties met 'ballenvangers' kan de afrastering 39 keer de toets der kritiek weerstaan. Bij de resterende 26 schiet het onderhoud tekort. De schouwers signaleren op hun rondes veelvuldig mankementen: *"Achter de goals op het Afrikaanderplein zitten gapende gaten in de afrastering. Achter een van de goals is het gat zelfs groter dan de goal!"* Terwijl bij het Mijnsheerenplein, een van de weinige volledig afgeschermd kooien met een net als overspanning, gaten in het bovennet zijn gesignaleerd. Hierdoor kan het gebeuren dat de bal door het net heen schiet en blijft liggen op het dak van de kooi. En hoe krijg je de bal dan zonder risico's weer naar beneden? Voetballer Rini: *"We proberen de bal dan weer terug te krijgen door stenen te gooien of soms gaat er een als gek naar boven klimmen. Ik heb nog nooit gezien dat iemand viel, het is altijd goed afgelopen"*.

Een bank en prullenbakken behoren duidelijk niet tot de standaarduitrusting van de Rotterdamse trapveldjes en -pleintjes. Zeer vaak was in de directe nabijheid van het speelveld met sportfaciliteiten geen zitbank of prullenbak te bespeuren:

"Het voetbal- annex basketbalveld langs de Parallelweg maakt een trieste indruk. De netten die achter de goals als ballenvangers dienen zijn op verschillende plaatsen gescheurd. Toch wordt er druk gevoetbald. Langs het hekje aan de zijkant wachten een Turkse vader en zijn drie zoons geduldig hun beurt af. Doordat er geen zitbank is, zoeken ze steun bij het lage hek langs de zijlijn van het veld. Ook een prullenbak is nergens te vinden, zodat blikjes en lege chipzakjes rondslingeren. Op enkele meters van het plein, aan de overkant van de straat, staat een totaal gesloopte auto: een echte gribusplek".

Een in het oog springende uitkomst van de inventarisatie is verder het feit dat schouwers van de 69 getoetste pleinen met sportfaciliteiten er maar 16 een onvoldoende

en veldjes in Rotterdam'

de voor het plaveisel krijgen. Met de kwaliteit van de 19 grasvelden met goals scoort de kwaliteit van de grasmat een onvoldoende. Zo wordt het oordeel over het veld aan de Lepelaarssingel kernachtig samengevat met de uitroep: "Het lijkt wel de grasmat van de Amsterdamse Arena".

Naast de kwaliteit van de grasmat wordt ook de vervuiling van de velden door hondenpoep genoemd. Er zijn verschillende maatregelen aangetroffen om honden (en hun bazen!) te weren van de velden, zoals wildroosters, hondenuitlaatplaatsen elders, verbodsborden en dergelijke. De meest effectieve, maar tegelijkertijd ook duurste methode om te verhinderen dat honden op het veld komen is het aanbrengen van wildroosters bij de toegangen van het veld. Op 4 locaties zijn de schouwers dergelijke wildroosters tegengekomen. Bij zeker 3 van deze locaties is de kwaliteit van de constructie zodanig dat (loslopende) honden zonder veel moeite het speelveld op kunnen: "Op het basketbal- en voetbalplein Bloemhof staat aan drie zijden, met uitzondering van de Eerste Ploenstraat, een bord

'verboden voor honden'. Verder zijn bij alle acht ingangen zogenaamde roosters die moeten voorkomen dat honden het plein op komen. Maar een hond kan met een sprong op de verhoging aan de zijkant de roosters ontwijken".

Het verraste het panel dat zelfs bij nieuwere pleinen, die van vele gemakken voorzien zijn (zoals bijvoorbeeld de speelvelden bij de Verschoorstraat, het Brabantseplein en het plein bij de Johan IJdastraat) tekortkomingen zijn te constateren.

Aanbevelingen

Het Kwaliteitspanel Rotterdam doet in haar rapportage een aantal aanbevelingen in de hoop dat Rotterdam met vereende krachten haar 'informele' voetbalvoorzieningen op peil brengt. Een selectie:

- * Een inhaalslag qua achterstallig onderhoud bij locaties met sportfaciliteiten is geen overbodige luxe. Daarbij dienen sterk verwaarloosde locaties als het Soetendaalse-

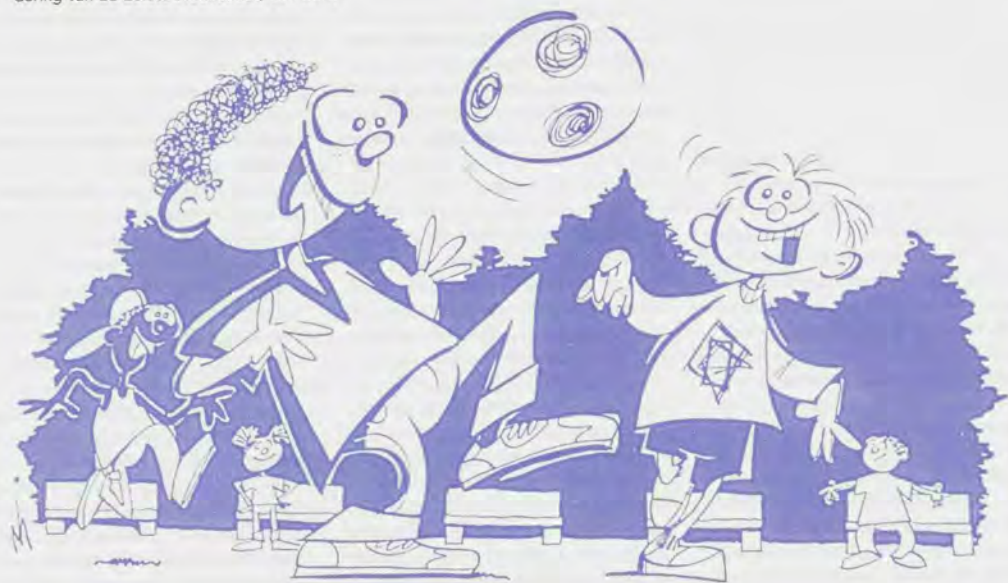
plein, de Valkeniersweg en dergelijke versnel een grondige opknappbeurt te krijgen.

- * Voor een goed beheer dient ook de adoptie van trapveldjes en pleinen op meer plaatsen overwogen te worden. Vanzelfsprekend hoort daarbij dat de vrijwilligers (en/of bewonersorganisaties) de beschikking krijgen over een (bescheiden) activiteitenbudget.

- * Bij de rondgang van het panel blijken veel baskets volgens de opschriften gesponsord te worden. Zou dit niet ook met voetbalvelden en of veldjes kunnen?

Informatie

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de projectleider van het Stedelijk Kwaliteitspanel Rotterdam: Gerard Nijssen, mobiel: 06-25425648.

Uit liefde en uit

door Ed Kooger

Veel voorzieningen die wij nu kennen, zijn ontstaan vanuit het eigen initiatief van burgers. Het maatschappelijk werk was het initiatief van de betergestelden in het begin van de eeuw om de armen en ongeletterden hulp te bieden en te beschaven. 't Nut voor het Algemeen en de religieuze gemeenschappen creëerden uitgestrekte voorzieningen op het terrein van zorg, welzijn en ontwikkeling, om tegemoet te komen aan de ergste noden en om iedereen een ontwikkelingsperspectief te bieden. De eerste taallessen voor buitenlanders in de jaren zestig werden gegeven door vrijwilligers die op eigen initiatief de nieuwe Nederlanders wilden toerusten voor hun nieuwe bestaan. De eerste peuterspeelzalen werden gerund door moeders met kleine gezinnen, die het goed vonden voor hun kroost als ze leerden met andere kinderen te spelen. In milieu- en natuurgroepen zetten mensen zich vrijwillig in voor het behoud van de natuur en tegen het verpesten van het milieu.

Inmiddels zijn de meeste van dit soort initiatieven overgenomen door professionele organisaties, gesubsidieerd door de overheid. Maatschappelijk werk, maatschappelijke opvang, basiseducatie, kinderopvang, jeugdbescherming en zorginstellingen bieden een veelheid aan voorzieningen en hulp. De historie van hulp voor nooddriftigen en idealisme van individuele burgers hebben we ver achter ons gelaten.

Zijn er nog wel maatschappelijke initiatieven die door de inzet van vrijwilligers en enthousiastelingen zijn ontwikkeld? Is inmiddels in alle noden en idealen voorzien? Gedragen 'moderne' burgers zich enkel nog als consumenten, gespeend van idealisme of zorg om de medemens? Het PON, instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant, ging op zoek naar hedendaagse maatschappelijke initiatieven.

Door het PON is een grote variëteit aan initiatieven aangetroffen: voor en van uitkeringsgerechtigden, migranten, zieken en gehandicapten; voor de leefbaarheid in de stad en op het platteland; voor het samenleven van allochtonen en autochtonen, van jongeren en ouderen; voor opvang van prostituees, daklozen en illegalen. Er verschijnen woongemeenschappen, kermissen, huiskamerprojecten, opvangvoorzieningen, muziekgroepen, vakantieweken, restaurants, sportactiviteiten, bijzondere ontmoetingen, wandelroutes, kunstwerken en belangengroepen.

De initiatieven weerspiegelen een aantal maatschappelijke ontwikkelingen: de gaten in de verzorgingsstaat, de overprofessionalisering en bureaucrativering van zorg- en welzijnsinstellingen en de processen van segregatie en integratie van diverse groepen in de samenleving.

In de uitgave 'Uit liefde en uit boosheid' van het PON worden een tiental van dit soort initiatieven beschreven. Daarbij wordt aandacht geschonken aan de totstandkoming en het doel van het initiatief, de beweegredenen van de initiatiefnemers en de plaats van het initiatief in de samenleving. Tot slot wordt er gekeken naar de mogelijke lessen die uit het initiatief getrokken kunnen worden, lessen voor ondersteuners en subsidiegevers, maar ook voor degenen die zelf met een idee rondlopen en dat willen ontwikkelen.

Verscheidenheid

De tien voorbeelden van 'burgerinitiatieven' uit het boekje zijn heel uiteenlopend. Het Inloopschip in Den Bosch duikt in een gat van de reguliere voorzieningen en vangt dak- en thuislozen op. Door 'Vluchtelingen in de Knel' in Eindhoven worden uitgeprocedeerde asielzoekers, die letterlijk en figuurlijk geen plek hebben in de samenleving, opgevangen. In Veldhoven is een uniek project, onder de naam Narayana (zou), gestart waarin ouderen van het verzorgingshuis Merenvelt samen met een groep kinderen speelgoed en leermateriaal maken voor scholen in ontwikkelingslanden. Vrijwilligers uit de protestants-christelijke kerk in Bergen op Zoom richtten het Conciliair Proces op met als doel te werken aan een goede manier van samenleven van

autochtone en nieuwe Nederlanders. Een groep Marokkaanse ouders in Tilburg is bezig om negatieve beeldvorming over hun jeugd om te buigen en de positie van de Marokkaanse jongeren te versterken. Een paar honderd vrijwilligers van De Vereniging Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch zetten zich in voor de historische en culturele stad. Ze organiseren boottochten over de binnenwateren in de oude stad en hebben ervoor gezorgd dat daardoor de grachten van de Binnendieze niet gedempt werden.

Hockeyclub Push uit Breda organiseert eigen sportmogelijkheden voor gehandicapte jongeren. In Stichting De Noodkreet hebben moeders met klachten over de jeugdhulpverlening zich verenigd. Zij zetten zich in voor jongeren die buiten de jeugdhulpverlening en jeugdbescherming vallen. Ze bewaken de gang van zaken in de officiële instituten en prikkelen hen rekenschap af te leggen over hun beslissingen en maatregelen.

Een groep bijstandsvrouwen in Uden komt op voor de belangen van vrouwen in de bijstand via het project 'De Smalle Beurs'. Er wordt gewerkt aan zelfredzaamheid, kracht en erkenning van een groep vrouwen in een uiterst kwetsbare positie, de bijstandsvrouwen, veelal gescheiden alleenstaande vrouwen met kinderen. Tot slot heeft een aantal mensen het initiatief genomen om een restaurant op te zetten voor mensen aan de 'rafelrand' van de samenleving, de ongeveer 15% van de bevolking die niet deelt in economische voorspoed, de mensen met een uitkering, een laag inkomen of die leven in de marge van de samenleving. D'n Mengelmoes is een restaurant in 's-Hertogenbosch, voor een gezonde en goedkope maaltijd, om mensen te ontmoeten en om er mee samen te werken.

Liefde en Boosheid

Ook de beweegredenen lopen zeer uiteen. De initiatieven van de moeders in De Noodkreet en die van de Marokkaanse ouders begonnen met een diep gevoel van frustratie. Zij wisten die boosheid om te zetten in een betere werkwijze van de reguliere instellingen die nu constructief en intensief meedenken en meewerken. De initiatiefnemers en vrijwilligers van Diezevaart zijn gemotiveerd door liefde voor hun stad

boosheid

en – in het begin – boosheid over de mogelijke afbraak van de historische stad.

De congregaties en vooral de zusters en diakenen daarbinnen spelen in Noord-Brabant een heel bijzondere rol in het particulier initiatief. De opvang van dak- en thuislozen in Het Inloopschip in Den Bosch, de opvang en begeleiding van de uitgeprocedeerde asielzoekers in Eindhoven en het organiseren van ontmoetingen tussen Nederlanders en migranten in Bergen op Zoom kosten veel moeite, vergen veel geduld en brengen hoge kosten met zich mee. De zusters en andere kerkelijken, zowel katholiek als protestant, zien hun werk als een invulling van hun religieuze inspiratie, als een liefde voor de naasten. Initiatieven als De smalle beurs, De Noodkreet en de Marokkaanse ouders zijn vormen van belangenorganisaties. Hun inspiratie is ingegeven door eigenbelang, maar de wijze waarop zij hun onvrede gestalte geven komt de kwaliteit van de samenleving als geheel ten goede.

Het Narayana initiatief is een reactie op een steeds sterkere scheiding tussen ouderen en jongeren in de samenleving. Een rotsvast geloof in een wederzijdse bevruchting door de onderlinge contacten tussen de generaties en de samenwerking aan een gezamenlijk doel, inspireerden de initiatiefnemers tot dit project.

Alle genoemde initiatieven, gedreven door liefde of boosheid, of een combinatie van beide, voegen iets nieuws toe aan de samenleving en dragen bij aan haar kwaliteiten.

Ontwikkeling

Na een eerste periode wordt de werkwijze van de initiatieven ontwikkeld en verfijnd. Sommigen groeien zo sterk dat het werven en scholen van vrijwilligers een onderdeel wordt van de activiteiten, zoals bij de initiatieven voor de Diezevaart en Narayana. Zij moeten hun organisatie en werkwijze aanpassen aan de groei. De pioniersfase zijn ze voorbij.

Weer andere initiatieven zijn inmiddels uitgegroeid tot een heel bedrijf, zoals Het Inloopschip en D'n Mengelmoes. Hier werken inmiddels ook een aantal betaalde krachten, hetzij regulier of als gesubsidieerde arbeidskracht. De leidinggevendens proberen gericht de vrijwilligers te betrekken

bij de besluitvorming en zijn er bewust mee bezig om het werk voor de vrijwilligers interessant te houden, ze bij te scholen en om nieuwe mensen te werven. De vrijwilligers blijven evenwel de dragers van het initiatief. Ook de mensen in de stichtingsbesturen zijn vrijwilligers.

Samenwerking en ondersteuning

De initiatiefnemers hebben de projecten op eigen kracht van de grond gekregen. Daarnaast is het ze gelukt om verschillende manieren van samenwerking en ondersteuning te realiseren. Een paar ontvingen een startsubsidie van de gemeente. Dat is een goede stimulans, zowel materieel als immaterieel, om verder te gaan. Financiële steun wordt verder vaak gegeven door particuliere fondsen, waarin fondsen van religieuze instellingen een belangrijke rol spelen. Ook de maatschappelijke en politieke steun was van belang. In 's-Hertogenbosch wijzigde de besluitvorming over de binnenwateren en kwam er veel geld van het rijk, de provincie en de gemeente voor de renovatie van de binnenstad. Het initiatief zelf krijgt geen subsidie van de gemeente; alle kosten worden uit de eigen verdiensten betaald. De steun van de gemeente aan D'n Mengelmoes is groot. De goodwill en vooral het opnemen van het project in het activerend arbeidsmarktbeleid biedt veel steun. Ook Het Inloopschip krijgt subsidie voor de maatschappelijke opvang. Daarnaast heeft het inkomsten uit particuliere middelen. Narayana werd gesteund door lokale bedrijven die dat op een eigen wijze regelden: ze zorgden voor alle materialen en inrichting voor het gebouw. De groep Marokkaanse ouders in Tilburg worden gesteund door Palet, de provinciale steuninstelling voor migranten.

Autonomie

Om een initiatief te kunnen ontwikkelen is het meestal van essentieel belang ondersteuning te organiseren en te ontvangen. Initiatiefnemers functioneren niet op een eilandje en ze zijn zich er terdege van bewust dat diverse soorten steun nodig zijn, uiteraard afhankelijk van het type initiatief en de doelen die zij zich stellen. Soms is politieke steun van belang, altijd is enig draagvlak in de omgeving noodzakelijk en zijn er financiële middelen nodig. Daarvoor

worden aanvragen gedaan bij particuliere fondsen en/of bij de gemeente.

Veel initiatieven gaan na enig tijd over tot het oprichten van een eigen rechtspersoon. Dat biedt juridische zelfstandigheid, maar ook een zekere mate van verzakelijking van de aansturing en een bevestiging van de autonomie van het initiatief.

De initiatieven kwamen van de grond omdat de initiatiefnemers dat zelf wilden, niet omdat de overheid, een instelling of een groep mensen daarom vroeg. Op het moment dat de gemeente of lokale instelling steun biedt, ontstaan er meerdere belangen bij het voortbestaan van het initiatief. Het is aan de initiatieven zelf in welke mate zij toelaten dat gevolgen heeft over de zeggenschap of werkwijze van het project. Veel van de ideële projecten zijn dermate verbonden met een specifieke doelgroep of doel dat zij niet gemakkelijk hun eigen identiteit zullen verliezen.

Succesfactoren

Wat de initiatieven tot een succes maakt is op de eerste plaats het enthousiasme en het doorzettingsvermogen van de initiatiefnemers. Bij allen ging het om een innerlijke drive, een geloof ergens in, een ervaren van een bepaalde opdracht daartoe of een gevoel van solidariteit of mededogen. Als een initiatief sterk groeit, worden ook organisatorische en bedrijfsmatige stappen gezet. Succesvolle initiatiefnemers zijn in staat gebleken mee te groeien met hun eigen organisatie. Alles staat en valt met de inzet van vrijwilligers.

Resultaten

Het resultaat van de meeste initiatieven is vaak aanzienlijk. Soms ontstaan er zo geheel nieuwe voorzieningen: een opvangvoorziening voor dak- en thuislozen, een restaurant voor de 'rafelrand' van de samenleving, opvang en begeleiding voor uitgeprocedeerde asielzoekers, een eigen sport voor gehandicapten. Van de contacten en ontmoetingen die het Conciliair Proces organiseert, maken gemeenten en instellingen gebruik, wat bijdraagt aan de multiculturele samenleving. Narayana brengt een beweging op gang van intergenerationele samenwerking: jongeren en ouderen werken samen en leren van elkaar. Veel initiatieven hebben invloed

op het beleid, zoals De smalle beurs, de Marokkaanse ouders. Het inloopschip, Vluchtelingen in de Knel en de Kring rondom de Diezevaart. De Noodkreet beïnvloedt de gevestigde instellingen in de jeugdbescherming en jeugdhulpverlening. Een groot effect hebben de initiatieven eveneens op de initiatiefnemers zelf en andere vrijwilligers. Als een initiatief concreet gestalte krijgt en het werpt zijn vruchten af, dan geeft dat veel voldoening. Initiatieven die werden genomen vanuit een gedeelde situatie of ervaring, zoals De smalle beurs en De Noodkreet, geven onderlinge steun, troost en plezier. Veel vrijwilligers die werken vanuit een maatschappelijke en/of religieuze betrokkenheid, kunnen in 'hun' initiatief concreet invulling geven aan die betrokkenheid.

Ondersteuning

Gemeenten kunnen initiatieven met een goed idee ruimhartig ondersteunen via startsubsidies. Een startsubsidie is een goede wijze van stimulering en erkenning van een initiatief, waarmee de gemeente

een initiatief de kans geeft zich te bewijzen. De aanloopkosten zijn veelal niet groot, maar wel van vitaal belang.

Het toetsen van nieuwe initiatieven aan allerlei bestaande subsidiestromen en criteria is vaak een heilloze weg. Nieuwe initiatieven kenmerken zich juist door een zekere mate van eigenwijsheid. Als de pioniersfase voorbij is en een initiatief blijkt levensvatbaar, kunnen gemeenten faciliteren, meedenken en in contact blijven. Een gemeente zal daarbij zijn eigen (beleids)belang voor ogen houden en tegelijkertijd de autonomie van het initiatief blijven erkennen. Soms maken initiatieven gebruik van de contacten binnen of vanuit welzijnsinstellingen. Een voorwaarde is dan wel dat die stimulerend en dienend moeten zijn en dat zij niet, zoals nogal eens gebeurt, het project inlijven en willen onderbrengen in het instituut.

Wat vooral uit deze voorbeelden blijkt, is dat uit de gedachte van een enkeling, of een aantal mensen samen, een uniek initiatief kan ontstaan. Op allerlei terreinen kun-

nen maatschappelijke initiatieven worden genomen en het hangt - voor een groot deel - van de initiatiefnemers en andere vrijwilligers zelf af of die ook werkelijk van de grond komen. In het boekje worden diverse aanbevelingen gedaan aan lokale bestuurders en instellingen om op een goede wijze om te gaan met en bij te dragen aan burgerinitiatieven.

Uit liefde en boosheid

Auteurs

Dr. M. van Wezel

Dr. N. Tabibian

ISBN 90-5049-201-0

Te bestellen door overmaking van f25,- op postbankrekening 1081447 ten name van PON, Tilburg, onder vermelding van: PON-publicatie 00-13

□

Sociaal leren als instrument voor

door Anita Schwab

Ik ben als opbouwwerker werkzaam in Den Haag. Mijn taak is daar op dit moment het bieden van ondersteuning bij het ontwikkelen van een Vadercentrum. Voorheen heb ik vanuit deze organisatie de ontwikkeling van twee Moedercentra ondersteund. Ook ben ik werkzaam bij Odyssee, waar ik de moedercentra-vrouwen en initiatiefgroepen in het land trainingen geef.

Moedercentra zijn voorzieningen in een wijk, waar vrouwen dagelijks met hun kinderen terecht kunnen voor activiteiten op het terrein van educatie, recreatie, kunst en cultuur, samenlevingsopbouw, gezondheidszorg, opvoeding, hulpverlening en werkgelegenheid.

Het merendeel van de Moedercentra in Nederland zijn ontwikkeld en gerealiseerd met, voor en door vrouwen in achterstands-situaties. Een Moedercentrum kent een aan-

tal basisprincipes, waardoor het zich onderscheidt van andere buurtgerichte voorzieningen. Voor dit geheel van basisprincipes gebruiken we het beeld van een huis.

Het fundament van dit huis wordt gevormd door de eigen kracht van vrouwen. Hun ervaringen en deskundigheid worden ingezet om het Moedercentrum te ontwikkelen en te versterken.

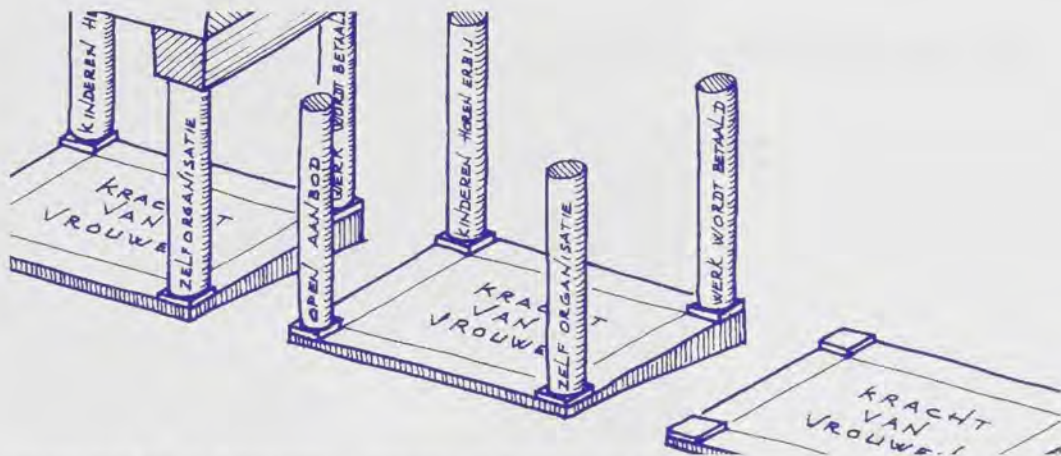
Op dit fundament staan vier pijlers, de uitgangspunten van het Moedercentrum.

Deze pijlers zijn:

- * Zelforganisatie en zelfbeheer, in een Moedercentrum kan elke vrouw zelf meedenken, meedenken en mee beslissen;
- * Werk wordt betaald, vrouwen, die diensten verrichten voor het Moedercentrum krijgen daarvoor in principe betaald. Deze betaling kan plaatsvinden in geld of in natura;
- * Het Moedercentrum heeft een open aanbod. Dit betekent dat vrouwen er binnen kunnen lopen, wanneer het hen uitkomt, dat de sfeer open is en dat er ruimte is voor nieuwe initiatieven en activiteiten, die ontstaan vanuit de wensen en behoeften van de vrouwen zelf;

* Kinderen horen erbij, in een Moedercentrum hoeven kinderen niet te worden weg georganiseerd. Zij zijn er samen met hun moeder welkom. Er is voor de kleinste kinderen een kinderopvang en voor de grote kinderen worden er activiteiten georganiseerd.

Het dak van het huis wordt gevormd door de methode: 'Vrouwen nemen de leiding'. In het kader van deze inleiding gaat het te ver om deze methode uitgebreid te bespreken. Tijdens activiteiten, bijeenkomsten en vergaderingen wordt gebruik gemaakt van deze methode. Een aantal aspecten van deze methode zijn bijvoorbeeld: aandacht voor elkaar; tijd verdelen, steun geven en steun vragen, werken met gestructureerde vragensets, niet oordelen en spreken uit eigen ervaring. In het huis zitten twee ramen, die altijd open staan. Het ene raam symboliseert de diversiteit van vrouwen. In een Moedercentrum zijn vrouwen van verschillende culturen, verschillende klassen, verschillende godsdiensten en leeftijden welkom. Juist door hun deskundigheid vormen zij een meerwaarde. Een moedercentrum

vormt een afspiegeling van de bewoonsters van de wijk. Het andere raam staat voor het ongedeelde leven van vrouwen. In welzijnsjargon spreken we dan van een integrale aanpak. Vrouwen wonen, werken, leren, voeden kinderen op, hebben behoefte aan ontspanning en hebben soms problemen, voelen zich ziek, of kunnen niet rond komen met

sociaal leren, wat denken jullie dat dit is?" Verschillende vrouwen antwoordden toen:

Ik denk dat het betekent dat we leren met en van elkaar in de groep. Anderen antwoordden: zal het ook niet kunnen betekenen, dat we niet alleen leren voor onszelf, maar ook voor andere vrouwen, de kinderen, de wijk en om met andere organisaties te kunnen praten en te onderhandelen? Na deze antwoorden heb ik besloten om vanmiddag hier aanwezig te zijn.

Moedercentrum. Ieder kan daar haar eigen steentje in bijdragen en waardering en respect voor verwerven. Of je de fietsles geeft, het buffet runt, de tweedehands kledingwinkel leidt, gastvrouw bent tijdens een voorlichting of de opbouwwerker bent, die het proces ondersteunt, alle vrouwen zijn nodig om de boel draaiende te houden. Het nodig en belangrijk zijn voor elkaar, de kinderen en voor de wijk vormt een wezenlijk bestanddeel van het Moedercentrum.

emancipatie

hun inkomen. Op deze terreinen worden er daarom activiteiten, cursussen, zelfhulpgroepen en trainingen aangeboden en ontwikkeld.

Vanuit dit concept zijn er op dit moment meer dan twintig Moedercentra in Nederland door vrouwen gerealiseerd en bestaan er op dit moment zo'n dertig initiatiefgroepen.

De vrouwen hebben zich gebündeld in een Landelijk Netwerk Moedercentra, dat wordt ondersteund vanuit het Landelijk Centrum Opbouwwerk, zij hebben een gezamenlijke nieuwsbrief ontwikkeld, houden netwerkbijeenkomsten en locatiedagen en hebben hun eigen trainingen.

Sociaal leren

En sinds kort zijn zij er achter gekomen dat ze ook nog eens sociaal leren. Toen ik voor deze lezing werd uitgenodigd, heb ik een week bedenktijd gevraagd. Ik heb in deze week onder de koffie aan een groep vrouwen uit de Moedercentra gezegd: Ik ben gevraagd om een lezing te houden over

Ten aanzien van de as ACTIE in het sociaal leren kan vanuit de Moedercentra het volgende worden gezegd. De vrouwen proberen actief in te grijpen in hun situatie door voor zichzelf een plek te creëren, waar zij hun situatie kunnen verbeteren. Hun onmacht ten aanzien van sommige situaties wordt omgezet in kracht doordat wordt aangesloten bij hun eigen ervaringen, competenties en vaardigheden. De vrouwen uit de Moedercentra durven te dromen en hun dromen aan elkaar te laten zien. Zij steunen elkaar bij nieuwe initiatieven door elkaar niet af te remmen. De vraag die wordt gesteld bij een nieuw voorstel is altijd Ja, en...? en niet Ja, maar? waardoor opening voor initiatieven ontstaat.

Als er onzekerheid ontstaat bij de groep door strategieën of onderhandelingen vanuit de Gemeente, instanties of de organisatie, is er vaak wel iemand te vinden, die roept: He, terug naar onze eigen kracht! Wat wilden we zelf ook al weer?

De vrouwen zetten zich coöperatief in voor de realisatie en het behoud van het Moedercentrum en het behartigen van hun belangen. Zij voelen zich medeverantwoordelijk, hebben hun eigen taken, afspraken en ideeën. Hierdoor hebben zij ongeacht hun verschillen in cultuur, leeftijd en klasse een gezamenlijk belang, namelijk het

De as REFLECTIE vormt niet het sterkste bestanddeel van het gemiddelde Moedercentrum. De pendelbeweging tussen afstand nemen van en opgaan in, is vaak niet in evenwicht. Veel vrouwen voelen zich sterk betrokken, veel tijd wordt gestoken in elkaars emoties en de benodigde rationaliteit en distantie zijn lang niet altijd aanwezig. Om deze redenen wordt in de meeste Moedercentra bewust voor elke schoolvakantie (dus ongeveer zes wekelijks) een evaluatiemoment georganiseerd, waarin terug wordt gekeken op de voorgaande periode. Wat is er daadwerkelijk gerealiseerd? Wat ging er goed/slecht? Hoeveel vrouwen hebben we bereikt? enz.

Regelmatig wordt er vanuit het Landelijk Netwerk ondersteuning verleend om het evenwicht tussen distantie en engagement te herstellen. Dit kan zijn door het organiseren van trainingen, het schrijven van een werkboek, het organiseren van een reflectiesprek op locatie, enz.

Vaders

Momenteel ondersteun ik mannen in Laak bij de realisatie van hun Vadercentrum. Hierbij had ik als voorafname dat het voor mannengroepen gemakkelijker zou zijn om te reflecteren en te rationaliseren. Het tegendeel lijkt echter op dit moment waar. De mannen gaan er tot op dit moment met

foto's Birgitta Maas

een zeker zo grote betrokkenheid en inzet van alle emoties tegenaan. Ook hier moet door de werkers bewust momenten van bezinning en terugkijken worden geprogrammeerd en aangebracht.

De communicatie als dimensie van het sociaal leren vindt in de Moedercentra naar mijn idee naar buiten toe op heel veel verschillende niveau's plaats. De vrouwen onderhouden een netwerk op wijkniveau, zoals met de wijkagent, de woningbouwvereniging, het kinderwerk, het jongerenwerk, de ambtenaren, enz. Op stedelijk niveau communiceren zij met de politiek, de consultatiebureau's voor alcohol en drugs, de organisaties voor Kunst en Cultuur, scholingsinstellingen, de sociale diensten, de werkgelegenheidsorganisaties en noem maar op. Op landelijk niveau met de armoedenetwerken, de politiek, met ambtenaren, onderzoeksbureau's, kerkelijke instanties, enz. Op internationaal niveau met vrouwen, tijdens conferenties en zo zijn ze nu bijvoorbeeld ook vertegenwoordigd op de Wereldtentoon-

stelling. De Moedercentra worden regelmatig bezocht door delegaties uit verschillende landen, die zijn uitgenodigd door de Vereniging van Nederlandse Gemeentes. Hierdoor zijn er o.a. contacten ontstaan met Suriname, Zuid-Afrika, Litouwen, Indonesië, Turkije, Praag en vele andere steden en landen. Door al deze contacten overwinnen de vrouwen hun natuurlijke wantrouwen naar instanties en autoriteiten en het vergroot hun gevoel van eigenwaarde en zelfrespect.

Tot slot

De vrouwen in de Moedercentra en binnenkort ook de mannen in de Vadercentra behartigen hun belangen door middel van zelforganisatie. Met elkaar leren zij aan en van de klus. Na acht jaar nauw als opbouwwerker vanuit verschillende posities bij dit proces betrokken te zijn wil ik mijn verhaal graag afronden met een reflectie op het eigen handelen:

Wij wisten van te voren, dat als we het concept van de Moedercentra in Nederland wil-

den introduceren, we over een lange adem en veel uithoudingsvermogen dienden te beschikken.

De spreuk: Loop niet alleen over begaanbare paden, maar loop over paden waar niemand langs gaat, zodat je niet alleen stof achterlaat, was hierbij een van de leidmotieven.

Maar we hebben geleerd, we zijn gegroeid en hebben een pad gebaan door gewoon maar te gaan lopen. Met de ontwikkeling van het Vadercentrum ben ik nu een nieuw, nog kronkelig pad gaan volgen. Maar het is vaak heerlijk om in de storm, de regen en in de zon te lopen, graag nodig ik iedereen uit om mee te gaan.

□

VROMraad adviseert over ordening van de dagindeling

Ook in suburb en op platteland emancipatie mogelijk

Laat de gedachte los dat ruimtelijke ordening direct invloed kan uitoefenen op emancipatoire ontwikkelingen. Wel is het mogelijk, zij het in beperkte mate, om via ingrepen in de ruimtelijke orde geëmancipeerde leefpatronen mogelijk te maken. Erken daarbij naast het compact stedelijke woonmilieu ook andere woonmilieus zoals suburbane en landelijke milieus met een eigen vorm van emancipatie.

Dit schrijft de VROMraad in zijn advies 'Dagindeling geordend?' dat is uitgebracht op 29 september 2000. Het advies is een reactie op het hoofdstuk Dagindeling uit de Meerjarennota Emancipatiebeleid van Staatssecretaris Verstand.

Strategieën in de ruimtelijke ordening De gedachte moet worden losgelaten dat ruimtelijke ordening direct invloed kan uitoefenen op emancipatoire ontwikkelingen. De Raad levert met het advies een bijdrage aan het vinden van ruimtelijke ingrepen, die desgewenst geëmancipeerde leefpatronen kunnen bevorderen. Op subregionaal niveau lijken zorgknooppunten strategische betekenis te hebben. Hierbij gaat het om concentratie van zorgvoorzieningen die voor een bepaald gebied noodzakelijk dan wel wenselijk worden geacht zoals scholen, medische voorzieningen, crèches etc. Bij het organiseren van dergelijke knooppunten moet gelet worden op de toegankelijkheid van de voorzieningen (zoals prijspeil) als op de beschikbaarheid en bereikbaarheid van het knooppunt (per auto of met aanvullend openbaar vervoer (belbus)). De overheid zal bij de ontwikkeling het voortouw moeten nemen, met name in suburbane en landelijke gebieden.

Op lokaal niveau is de rol van de overheid beperkt tot het inspielen op initiatieven van

onderop. Denk bijvoorbeeld aan een groep ouders met jonge kinderen die in hun buurt een kinderdagverblijf willen oprichten. Gezien de in gang zijnde processen van schaalvergroting lijkt het de Raad niet realistisch om nog te pleiten voor een door de overheid te garanderen minimaal noodzakelijk pakket van zorgvoorzieningen op lokaal niveau.

Op het niveau van de woning moet de overheid zorgen voor woningen waarin zoveel mogelijk potenties zijn ingebouwd om thuiswerk, thuiszorg en andersoortige basisactiviteiten ter plekke te kunnen combineren: de zogenaamde brede woning. De overheid kan via haar ruimtelijke beleid en haar huisvestingsbeleid hieraan bijdragen. Vooral in stedelijke regio's vergt dit extra aandacht.

Differentiatie woonmilieus

Het lijkt alsof de Meerjarennota Emancipatiebeleid vooral het compact stedelijk milieu vanuit het oogpunt van emancipatie het meest wenselijk acht. Volgens sommigen moeten de meest geëmancipeerde vrouwen vooral worden gezocht onder carrièrerichte, kinderloze, fulltime werkende, alleenstaande of in koppels levende vrouwen in stedelijke woonmilieus. Maar ook in de suburbane en landelijke leefmilieus zijn emancipatieprocessen aan de orde. De Raad ziet de keus voor de woonplek als weerspiegeling van het emancipatieproces. Elk milieu, dus ook suburbane en landelijke milieus, kent zijn eigen vorm van emancipatie die vraagt om beleid. In stedelijke milieus biedt de nabijheid van verschillende voorzieningen bijvoorbeeld verlichting bij de combinatie van werk- en zorgtaken terwijl in perifeerlandelijke gebieden meer mogelijkheden zijn voor het realiseren van werk aan huis.

Toegankelijkheid

De Raad vindt de aandacht die wordt gegeven aan de factoren bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen te beperkt. De factor toegankelijkheid dient

daaraan te worden toegevoegd. De aanwezigheid van voorzieningen garandeert immers nog niet de bruikbaarheid ervan. Denk hierbij aan het prijspeil (buurtwinkel is te duur) of het assortiment (buurtschool voldoet niet aan de gewenste pedagogische of levensbeschouwelijke voorkeuren).

Diversiteit huishoudtypen

De Raad distantieert zich van de uitwerking die in deze Meerjarennota Emancipatiebeleid wordt gegeven aan de diversiteit in de samenleving. Het staat volgens de Raad naast de werkelijkheid om alle vrouwen te confronteren met de standaard gemiddeld 30 tot 32 uur per week betaald werk te verrichten (als maatstaf van economische zelfstandigheid) in langdurige combinatie levend met eenzelfde partner en bijbehorende kinderen. Men zoekt beleidsmatig naar een standaard die feitelijk niet bestaat en normatief te eenzijdig is. De Raad relativeert de nadruk op het belang van arbeid voor de emancipatie van de vrouw. Naast werk en zorg voor kinderen bestaan in de dagindeling ook nog andere prioriteiten zoals vrije tijd of de zorg voor ouderen. De ruimtelijke ordening zou in plaats van op productiviteit dan ook meer gericht zou moeten zijn op de leefbaarheid van de na te streven inrichting voor de burgers.

Het advies is te verkrijgen bij het secretariaat van de VROMraad:

Koningin Julianaplein 2, Postbus 30949, ipc 105, 2500 GX DEN HAAG
Email : vromraad - vromraad.cs.m invrom.nl
Internetsite VROMraad: www.vromraad.nl

door Fenny Gerrits

Oosterparkwijk revisited

In maart 1998 maakte MO melding van de stemming onder de bewoners van de Oosterparkwijk in Groningen na de meer dan turbulente gebeurtenissen tijdens de jaarwis-seling '97/'98. Het mediageweld dat naar aanleiding van de rellen op hen afkwam had diepe sporen nagelaten. Voorzitter van de Vereniging Wijkopbouw Korreweg/Oosterpark, Annie Tak kon tijdens het interview in '98 de ogen nauwelijks droog houden bij de herinnering aan de schade die was aangericht aan het imago van haar wijk. Met name de stigmatiserende werking van al deze landelijke persaan-dacht, waarvan vooral de kinderen de dupe zouden kunnen worden in hun latere leven, deed haar veel verdriet. Oktober 2000 nam MO weer eens even contact op om te kijken hoe de vlag er nu bijhangt.

De gesprekspartners in het Treslinghuis (wijkcentrum Oosterparkwijk) waren Annie Tak, Gre Imbos en Cathy Kars, actieve bewoners uit de wijk. Samen met Siebo Weert, opbouwwerker Oosterparkwijk gingen ze er eens voor zitten om het een en ander uit de doeken te doen. Sinds die tragische jaarwisseling was er wel het een en ander veranderd volgens Annie Tak: "Het jongerencentrum is opgeknapt, het JOP, dat zat in die periode al in de pipe-line maar is daarna gerealiseerd. Wij denken dat de rellen de procedure hebben versneld. Daarnaast zijn er verschillende 'lummelplekken' (Gronings voor 'hangplekken', red.) toegezegd voor het stadsdeel en deels ook gerealiseerd. De sfeer in de wijk is goed, het is rustig geworden."

De bewoners zijn erg te spreken over het JJT (Jeugd & Jongeren Team) dat door de Groningse welzijnsorganisatie Wing is georganiseerd in opdracht van de gemeente. Er wordt veel gewerkt met sport- en spelmethoden voor de kinderen. Jongeren tot 23 jaar kunnen op allerlei plekken in de wijk op gezette tijden komen sporten. De informatie over de beschikbare uren in de verschillende locaties wordt via het algemene bewoners wijknetwerk doorgegeven. Daarnaast is er ook een Z-team opgezet, een Zwerfvuilteam bestaande uit kinderen uit groep 8 van de basisschool. Deze kinderen gaan 1 keer per 14 dagen de wijk in om zwerfvuil te prikken en ontvangen daarvoor een zakcentje van 5 gulden. Er hebben zich 36 kinderen aangemeld die dus maar eens per twee weken 'aan de bak' kunnen. Het aantal aanmeldingen overtrof de stoutste verwachting. Een plezierig effect van deze activiteit is dat kinderen meer opletten dat ze niet teveel rommel op straat gooien. De werkgroep Oud en Nieuw heeft een nieuw en verbeterd draaiboek gekregen. Het project Justitie in de Buurt (JIB) levert ook een positieve bijdrage aan de atmosfeer in de wijk. Hierbij speelt een belangrijke rol dat de officier van justitie een Groninger is. "Mensen die alleen dialect kunnen spreken kunnen ook bij hem terecht", aldus de bewoners in koor. Volgens Annie Tak zou de drempel van het JIB-project nog wel verder verlaagd kunnen worden door onderbrenging in het wijkcentrum. Nu heeft het project nog een eigen adres elders in de wijk. Volgens voorzitter Tak heeft het een belangrijke meerwaarde voor de wijk als alle voorzieningen onder 1 dak worden ondergebracht. Bij alle veranderingen in het wijkwerk is volgens de bewoners belangrijk dat de goede dingen uit het verleden worden behouden, ook al krijgt alles eens in de zoveel tijd een andere naam. Continuïteit

in het voorzieningenpeil is belangrijk voor het welbevinden van de mensen in de wijk.

Hans Strijbosch, coördinator JJT loopt terloops de koffiekamer van het Treslinghuis binnen. Enthousiast wordt hij door de aanwezigen verleid tot het doen van een aantal uitspraken over zijn project. Volgens Hans Strijbosch is het cruciaal voor het succes van de 'lummelplekken' dat de jeugd ze zoveel mogelijk zelf aanwijst. Op dit moment zijn er drie plekken voor het stadsdeel bekend en afgesproken. Er is ook een mobiele hangplek in de gemeente, 'New Wheels'. Volgens Strijbosch is de efficiency van een mobiele hangplek niet aangetoond, soms is een mobiel jeugdhonk ronduit een dubbeling van een bestaande voorziening.

Tolerantie

Na het interview in MO werd er een lokatiedag georganiseerd door het LSA (Landelijk Samenwerkingsverband Aandachtsgebieden, een LCO-project) in het Oosterpark. Deze dag werd zeer goed bezocht door de collega bewonersorganisaties uit de andere Nederlandse steden. De bewoners uit de Oosterpark hebben het als zeer positief ervaren dat er na aanleiding van deze dag wat serieuze aandacht in de pers is besteed aan hun geliefde Oosterpark. Eindelijk weer eens een aantal vriendelijke verhalen die recht deden aan al het positiefs dat door de bewoners in de wijk wordt gedaan. De bewoners merken wel dat ondanks alle verbeteringen er nog wel klachten leven onder de wijkbewoners over geluidsoverlast van de jeugd, met name bij het verlaten van het JOP. Maar ook over de bezoekers van het wijkcentrum. "De mensen klagen wel gauw", vindt Annie Tak, "en ze praten elkaar na over alle dingen waar ze last van hebben. Na die toestand rond de jaarwisseling '97/'98 kreeg ik een anonie-

me brief van een mede-wijkbewoonster, die schreef dat ze het een schande vond dat ik me zo inzette voor deze 'rotwijk.'" Maar genoeg over al dit negatiefs. Er liggen stapels plannen op tafel bij de bewoners, want na het interview gaat men vergaderen over de wijkvernieuwing. Op mijn verzoek om hiervan ook een gedeelte bij te mogen wonen werd positief gereageerd. De gemeente Groningen had een hoorzitting georganiseerd, ten behoeve van de meningsvorming van de raad. De hoorzitting is stedelijk, dat betekent dat op 1 avond alle stadsdelen aan het woord moeten komen. De hoeveelheid papier waarover de bewoners een mening moeten formuleren zou op de werktafel in een willekeurige ministerskamer niet misstaan. Er werd dan ook gesteund en gezocht over het feit dat de stukken ook nog eens rijkelijk laat zijn bezorgd, dat ze onduidelijk zijn ingedeeld en 'barsten' van het bestuurlijk jargon.

Met zo'n moeilijke taak in het vooruitzicht, de hoorzitting is 's avonds, de dag na dit interview, wordt er luïdop nagedacht hoe aan dit onmogelijke verzoek te voldoen. Uiteindelijk komt Annie met een creatief idee. Ze wil de houding van de gemeente aan de kaak stellen, maar beseft dat dit de zoveelste klacht zal zijn, richting gemeentehuis over procedurele kwesties rond de bewonersinspraak. Het is zo vervelend om iedere keer te moeten klagen over dezelfde dingen. "Vroeger deden wij wel eens een rollenspel met de opbouwwerker. Als je dan iets wilde vertellen kon je dat doen aan de hand van een zelfverzonnen toneelstukje, waarmee je veel duidelijker kunt laten zien wat aan de hand is dan via een serieus verhaal. Tegenwoordig doen we dat eigenlijk nooit meer. Als Roelof (een collega wijkvertegenwoordiger) en ik nou eens samen gaan inspreken en een rollenspel opvoeren. Dan kunnen we duidelijker laten zien hoe de mensen schrikken van al dat papier, en wat ze erover gezegd hebben." Na Annie veel sterkte te hebben toegewenst met haar toneeldebuut in de raadszaal, vertrok MO richting Den Haag.

Wijkvernieuwing op z'n Oosterparks

Uit de nota Wijkvernieuwing op z'n
Oosterparks (1999)

In Groningen wordt de komende jaren hard gewerkt aan de wijkvernieuwing. Ook voor de Oosterparkwijk staat de komende jaren het nodige op stapel. Reden te meer voor het opstellen van een integraal, samenhangend plan voor de wijkvernieuwing in deze wijk. De vernieuwingsplannen voor de Oosterparkwijk zijn gezamenlijk door bewoners (organisaties), woningcorporatie Nijestee/Domein Woondiensten, vele wijkinstellingen en de gemeente opgesteld.

In het tweejaarlijkse onderzoek naar de leefbaarheid in de stad Groningen is in 1998 de tevredenheid van bewoners van de Oosterparkwijk over het niveau van de verschillende voorzieningen in de wijk bekeken. De resultaten geven een gemengd beeld. Als het gaat om de bereikbaarheid van de wijk met het openbaar vervoer zijn de Oosterparkers tevreden over de huidige voorzieningen. Datzelfde geldt ook voor die zaken die met de (sociale) veiligheid te maken hebben. Verder scoren ook de groenvoorzieningen en de speelmogelijkheden (de wijk heeft meerdere speeltuinen) bovengemiddeld.

In vergelijking met andere wijken in de stad zijn de inwoners van de Oosterparkwijk iets minder tevreden over het basisonderwijs en de voorzieningen voor jongeren. In de wijk zijn twee basisscholen, een bijzondere en de (openbare) Vensterschool Oosterparkwijk. In het kader van het integraal schooltoezicht kwam de onderwijsinspectie over de Vensterschool Oosterparkwijk tot een positief oordeel over het pedagogisch klimaat, het systeem van leerlingenzorg en de contacten met de ouders.

Wijkbewoners geven echter aan dat de schoolprestaties en de toegankelijkheid van de school verbetering behoeft. Voor wat betreft de voorzieningen voor jongeren kan worden geconstateerd dat het aanbod van activiteiten voldoende lijkt, maar de inhoudelijke aansluiting op de doelgroep voor verbetering vatbaar is. Daarbij moet tevens worden vastgesteld dat het hierbij om een problematische doelgroep gaat, hetgeen ook duidelijk is geworden uit de ongeregelde situatie eind 1997 en de problematische situatie rond

het Jongeren centrum Oosterparkwijk (JOP).

Omdat het Oosterpark een wijk is met een groot goedkoop woningaanbod, een afwijkende bevolkingsopbouw, overwegend lage inkomens en een hoge werkloosheids- en bijstandsdichtheid, zijn er een aantal bevolkingsgroepen die speciale aandacht dienen te krijgen.

Daarbij gaat het in eerste aanleg om de groeiende groep ouderen en het grote aandeel langdurig werklozen en bijstandsontvangers. Daarnaast herbergt de wijk een aantal specifieke kwetsbare groepen als verslaafden of (ex-)psychiatrische patiënten.

Op de workshops die in het kader van dit wijkvernieuwingplan zijn gehouden is geconstateerd dat er voldoende voorzieningen en instellingen in de wijk aanwezig en actief zijn, zoals het opbouwwerk, de bewonersorganisaties, de buurtagenten, de aanwezigheid van Justitie in de Buurt en de Vensterschool. In de Oosterparkwijk is een grote bereidheid tot samenwerking tussen deze instellingen. De samenwerking, die in de afgelopen jaren sterk is verbeterd, vraagt om een goede coördinatie en afstemming. Het proces van wijkvernieuwing maakt het verder verbeteren van deze samenwerking alleen nog maar belangrijker. Het vrijwillige bewonerskader heeft tijdens de workshop daarbij gepleit voor voldoende ondersteuning, aangezien tijdens de voorbereiding van de wijkvernieuwingplannen gebleken is dat er een zware wissel op de actieve bewoners wordt getrokken en de huidige regulier beschikbare uren voor procesmatige ondersteuning onvoldoende zijn.

Daarnaast hebben zij aangegeven dat de communicatie tussen (gemeentelijke) organisaties en instellingen enerzijds en bewoners(organisaties) anderzijds nog verder verbeterd kan worden; daarbij is vooral aandacht gevraagd voor de omvang en toegankelijkheid van de vele beleidsnota's.

Conferentie Buurt SportSpelen

Tijdens deze conferentie worden de resultaten van het landelijke pilotproject Buurt Sport Spelen gepresenteerd.

De Spelen zijn sport en spelactiviteiten die in en door de buurt georganiseerd worden met hulp van verschillende instanties, waarbij er speciale aandacht is voor tolerantie en fair play in en rond de spelen. De Spelen moeten bewoners de mogelijkheid geven elkaar op een betere of andere manier te leren kennen: als deelnemer, als toeschouwer of als vrijwilliger. De Spelen worden zo georganiseerd, dat iedereen uit de buurt moet kunnen deelnemen. Samen sporten met je burens kan een positief effect hebben op het buurtleven. Samen doen en samen beleven staat voorop. Bovendien biedt de formule de diverse groepen bewoners de gelegenheid om kennis te maken met (nieuwe) sporten en sportverenigingen. Een ander interessant element van de Spelen is dat er nieuwe samenwerking op gang komt tussen welzijnsorganisaties, sportsector en bedrijfsleven. In een gemeente kunnen verschillende buurten de Spelen in hun buurt organiseren.

Het wordt een korte maar krachtige conferentie, waarin de formule van de Spelen wordt toegelicht via inleidingen en een gesprek met ervaringsdeskundigen van de pilotgemeenten. Tijdens de conferentie zal het eerste exemplaar van het Handboek Buurt Sport Spelen worden aangeboden. Doel van de conferentie is de voorwaarden voor een succesvolle organisatie van de Spelen door gemeenten nader in beeld te brengen. Daarbij zal aandacht worden besteed aan de gehanteerde formule, de organisatie en de financiering van de Spelen.

Er is lokaal in de afgelopen jaren een breed scala van sportactiviteiten georganiseerd, zowel door sportverenigingen als door de schoolsport en de anders georganiseerde sport. Met de Spelen wordt geprobeerd met bewoners en verschillende organisaties en instanties samen tot sport- en spelactiviteiten te komen waarbij sport zowel doel als middel is.

De organisatie van de Spelen op lokaal niveau verloopt volgens een vaste formule. De uitwerking van de formule kan lokaal worden ingekleurd. Doelstellingen van

sportbeleid en (lokaal) sociaal beleid komen in de formule van de Spelen samen en versterken elkaar. De Spelen passen goed in het nieuwe breedtesportbeleid. Met het organiseren van de Spelen worden de volgende doelen nagestreefd:

- bevordering van sportdeelname;
- bevordering van maatschappelijke participatie en sociale cohesie;
- bevordering van tolerantie en fair play binnen en buiten de sport.

De Spelen bieden een goede mogelijkheid om bestaande en nieuwe buurtsportactiviteiten te ontwikkelen. Het geeft burgers, lokaal bestuur, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties de gelegenheid om op een originele wijze te demonstreren dat ze samen verantwoordelijkheid willen dragen voor sportief, tolerant en sociaal gedrag, binnen en buiten de sport.

De formule is ontwikkeld door het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) en de Stichting Sport Tolerantie en Fair Play Nederland (STFPN). Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), directies Sport en Sociaal Beleid, steunen de uitvoering van de landelijke pilot. In Beverwijk zijn in 1999 de eerste Buurt Sport Spelen georganiseerd. Dat was een succes. Op basis van de evaluatie van de organisatie daar is een concepthandboek gemaakt. In 2000 wordt de formule in drie pilotgemeenten Venlo, Heusden en Utrecht verder uitgetest. Meer gemeenten hebben belangstelling getoond om de Spelen op te nemen in hun beleid. De Koninklijke Nederlandse Heidemaatschappij (KNHM) is toegestreden tot het samenwerkingsverband van het LCO en de STFPN en steunt de verdere ontwikkeling en verspreiding van de Spelen in 2000. Op basis van de evaluatie van de pilots wordt in 2000 het definitieve Handboek Buurt Sport Spelen samengesteld.

'Het aardige van deze spelen is dat ze georganiseerd worden door de bewoners zelf en dat mensen uit de wijken er spontaan aan mee doen. Ook jongeren dragen hun steentje bij aan de organisatie. En het lokale bedrijfsleven is geïnteresseerd en verleent financiële steun. De formule van de Buurt

Sport Spelen spreekt mij bijzonder aan. Tal van zaken die wij als samenleving belangrijk vinden, komen erin samen: sport, sociale cohesie, maatschappelijke participatie, tolerantie en fair play in en buiten de sport. Het is kortom een voorbeeld van hoe je maatschappelijke doelstellingen en sport met elkaar in verbinding brengt.'

Margo Vliegenthart, staatssecretaris van VWS. (Uit: MO/Samenlevingsopbouw, september 1999. Naar aanleiding van de stedelijke finale dag in Beverwijk.)

DATA EN LOCATIE

De bijeenkomst wordt gehouden op:
donderdag 23 november 2000,
WTC Rotterdam
woensdag 29 november 2000,
Buitensociëit Zwolle

DOELGROEP

ambtenaren, bestuurders en professionals van gemeenten, provincies, Rijk en organisaties, die zich bezighouden met sport, recreatie en welzijn

KOSTEN

De kosten van deelname aan de regionale bijeenkomst bedragen €195, per persoon voor de non-profitsector en € 295, voor de profitsector. U ontvangt na de bijeenkomst een factuur voor de deelnemersbijdrage. Studenten aan universiteiten en HBO studenten die jonger zijn dan 27 jaar krijgen door bijsluiting van een kopie van hun collegekaart 75% korting. De Stichting Fonds Hartman verstrekt de korting.

INLICHTINGEN

Congres en Studiecentrum VNG
Postbus 30435
2500 GK DEN HAAG
Tel. 070 3738469 (doorkiesnummer)
Fax: 0703738743/3635682
Email: cs@vng.nl
Informatie: www.vng.nl

De Budgetagenda 2001 van het NIBUD

Van het nieuwe belastingstelsel tot de euro

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting heeft ook voor 2001 een Budgetagenda uitgegeven. Het jaar 2001 is een jaar waarin consumenten op financieel gebied heel wat informatie te verwerken krijgen, zoals het nieuwe belastingstelsel en de euro. De Budgetagenda 2001 besteedt er volop aandacht aan. Uiteraard biedt de Budgetagenda consumenten, zoals altijd, ook de mogelijkheid om op een gemakkelijke manier zicht op de eigen financiën te krijgen.

De Budgetagenda van het NIBUD is een gewone agenda met daarnaast een aantal extra's. Uiteraard kan de agenda gebruikt worden om afspraken in te noteren. Daarnaast hebben gebruikers diverse mogelijkheden om de financiën op orde te krijgen. Allereerst kan men in de komende maanden de dagen van de week de dagelijkse boodschappen noteren. Wie dat een maandje of twee doet, heeft al snel door waar het geld blijft. Wie precies wil weten hoeveel geld er aan kleding, schoenen, de auto en energie besteed wordt, kan de daartoe bestemde kasboekjes en invulschema's gebruiken.

Actuele thema's

Bij elke maand staat een artikel over een financieel onderwerp. Per kwartaal wordt

een ander thema aangesneden. Zo begint het jaar met drie artikelen over het nieuwe belastingstelsel. Uitgelegd wordt hoe het boxenstelsel werkt, wat heffingskortingen zijn en wordt er aangegeven hoe het in het nieuwe stelsel zit met lenen, sparen en beleggen.

Het tweede thema is uitkomen met je inkomen en geeft informatie over de keuze tussen een huur- en een koopwoning en wat te doen bij (dreigende) geldproblemen. Ook staat beschreven hoe een ondernemer kan nagaan welk bedrag beschikbaar is voor de gezinsuitgaven.

In het derde thema staan de geldzaken van jongeren centraal. Een heel breed thema, waarin niet alleen bijbaantjes van jongeren aan bod komen, maar ook wordt uitgelegd hoe een rechter een alimentatiebedrag voor kinderen vaststelt. Tot slot wordt kort beschreven hoe werkende jongeren kunnen leren om hun financiën zelfstandig te regelen.

Het jaar 2002

In het laatste thema wordt alvast vooruitgeblikt naar het jaar 2002, als de euro wordt ingevoerd. Wat betekent dat voor de huishoudportemonnee? Hoe ziet een begroting in euro's eruit en hoe kan het zakgeld voor kinderen in euro's omgerekend worden? De

artikelen bij de laatste drie maanden van het jaar geven er uitvoerige informatie over. Regelmatig nemen instanties als sociale diensten en budgetbureaus de Budgetagenda af voor hun cliënten. Zo voorzien zij hen van nuttige financiële informatie om te laten nemen. Zo heeft bijvoorbeeld een gemeente een speciale editie laten maken met een aantal pagina's over het minimale en adresgegevens van plaatselijke instanties. Het NIBUD gaat het volgend jaar meer instanties deze mogelijkheid aanbieden.

Prijs en bestelwijze

De Budgetagenda 2001 van het NIBUD kan worden besteld door overmaking van f 16,95 op gironummer 368700 onder vermelding van bestelnummer C13 ten name van het NIBUD in Utrecht. De agenda is tevens verkrijgbaar in de boekhandel. Voor meer informatie kan men ook terecht op internet: www.nibud.nl.

Plezier in nadenken

Per 1 september is dr. Henk Procee benoemd tot 's lands eerste hoogleraar Wijsbegeerte in relatie tot Academische Vorming (0,4 fte). Een contradictio in terminis – elke professor is toch hoogleraar 'academische vorming' – of extra ruggesteun voor de kwaliteit van het universitaire onderwijs? De nieuwe leerstoel van de UT is ondergebracht bij de faculteit Wijsbegeerte en Maatschappijwetenschappen. Op 11 januari a.s. presenteert professor Procee zijn oratie onder de titel 'De retoriek van academische vorming.' Een hoogleraar die streeft naar plezier in nadenken bij toekomstige academici.

De term 'academische vorming' valt regelmatig in actuele discussies over het wel of niet afglijden van de kwaliteit van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs in Nederland. Bijvoorbeeld in het manifest

'Naar een Universitair Reveil' van verontruste hoogleraren; bij de kritiek op de toenemende invloed van markt en overheid op de inhoud van wetenschappelijk onderzoek (NWO-commissies, derde geldstroom onderzoek). Ook de grensvervaging tussen HBO en universiteit, onder meer als gevolg van de invoering van de bachelor-masterstructuur in Europa, doet grijpen naar het onderscheidende kenmerk van de 'academische vorming' bij universitaire opleidingen. Hoewel Henk Procee geen lid is van de club van verontruste Nederlandse professoren ("in Twente is er minder aanleiding voor"), gaat ook hem de kwaliteitsdiscussie zeer ter harte: "Past toekenning van studiepunten voor sportbeoefening bij het ideaal van academische vorming? Ik vraag het me af. Het begrip academische vorming is intrinsiek onhelder. Het veronderstelt een bepaalde intellectuele waarde die behouden moet

blijven, maar het wordt te pas en te onpas in de strijd gegooid."

Bij zijn aantreden als rector magnificus van de UT pleitte professor Van Vught indertijd onder meer voor de kwaliteit van 'academische vorming.' Het was mede aanleiding tot de instelling van de nieuwe leerstoel. Volgens Procee sluit het pleidooi, evenals zijn leerstoel, rechtstreeks aan bij de Twentse wetenschappelijke onderwijsstrategie: "Bij de oprichting van de Technische Hogeschool Twente in de jaren '60 is hier als eerste in Nederland in de ingenieursopleiding substantieel veel tijd ingeruimd voor reflectie op wijsgerige en maatschappelijke aspecten van techniek; meer dan 10% van het curriculum. Deze essentie van de wetenschappelijke opleiding in Twente verdient het om bewaard te blijven."

Kiosk

door Jos van Meeuwen

Werving is oorlog

"Kom bij ons! Wij hebben een café, een fitnessruimte, een boodschappendienst, een kapper, een creche en eventueel een hele campus voor u en uw familie. Blijf bij ons! Wij helpen u al uw dromen en wensen vervullen. Onze loopbaanbegeleiders is niets te dol, als u maar tot uw vervroegde pensioen bij ons blijft" (PW, 14 oktober 2000)

Volgens een onderzoek van NCD/Berenschot is 'werving en behoud van personeel' met stip binnengekomen op nummer 3 van de top-20 van prioriteiten van Nederlandse managers. Een totale omslag. Drie jaar geleden was de krapte op de arbeidsmarkt absoluut nog geen item. Niet, schrijft **PW**, vakblad voor personeelsmanagement (30 september 2000) droog, dat het onderwerp directeurs nu ook meer bezigt houdt: met 4,9 uur per week besteden zij er niet veel meer tijd aan dan in 1997. Headhunters en werving- en selectiebureaus beleven gouden tijden. Outplacementbureaus zijn uit. In de slag om geschikt personeel, van laag tot hoog, gooien bedrijven alles in de strijd. Werkgevers posten bij de poort van de buurman met wervingsfolders om zijn personeel weg te lokken met hogere lonen en betere secundaire arbeidsvoorwaarden. **In Werkzaken. Praktisch Personeelsblad voor ondernemers (oktober 2000)**, een uitgave van Arbeidsvoorziening Nederland, staat een aantal voorbeelden van moderne

'employee benefits', waarmee bedrijven het leven van hun medewerkers tegenwoordig proberen te veraangenamen in de hoop dat ze bereid zullen zijn om in dienst te treden of te blijven: massage en fysiotherapie op het werk, de personeelsverhuisservice, de mobiele autowasserette, de kapper op het werk, de chauffeursdienst, de bureauopruimdienst, de bedrijfsstomerij, de 'personal dresser', de interieuradviseur, het mobiel reisbureau en de makelaarsservice aan het bedrijf. Vroeger bonden bedrijven als Philips hun medewerkers met voorzieningen als volkstuinjes, bedrijfswoningen en/of sportverenigingen (PSV). In de jaren tachtig en negentig werden deze voorzieningen afgestoten. De baan voor het leven maakte plaats voor employability en mobiliteit. Met de krapte op de arbeidsmarkt keren de oude voorzieningen terug, maar in het moderne jasje van 'lifestyle services', toegesneden op het jachtig bestaan in een geïndividualiseerde samenleving. Volgens het **Tijdschrift voor HRM (zomer 2000)** viert kortzichtigheid in de concurrentieslag op de arbeidsmarkt hoogtij. Het blad waarschuwt dat de mensen, die met hogere lonen en leuke secundaire en tertiaire arbeidsvoorwaarden worden binnen gelokt even snel weer verdwenen zijn als een ander bedrijf weer iets meer biedt. Bij veel bedrijven ontbreekt het volgens het blad nog aan een personeelsbeleid gericht op het behoud van personeel, anders dan met poen alleen. Het blad pleit voor 'goed werkgeverschap' als leidmotief voor het boeien en binden van

medewerkers op grond van de stelling dat (goede) medewerkers graag bij een goede werkgever blijven en dat is niet hetzelfde als de meest betalende. Het **Tijdschrift voor HRM** wil bedrijven handvaten bieden voor het verbeteren van de kwaliteit van hun werkgever. Naast traditionele personeelsinstrumenten als een gedegen personeelsplanning, liggen deze handvaten uiteraard vooral in de lijn van human resource management met als sleutelbegrip competentie management.

Werven en behouden

De krapte op de arbeidsmarkt leidt tot de meest opmerkelijke wervingsinitiatieven. Zo speelt het Gemeentevervoerbedrijf in Amsterdam onder daklozen naar conducteurs. Mogen de zwervers dan ook overnachten in de trams? Komt er een slaapcabine in lijn 13? Vraag je je onmiddellijk af. Ook collega-vervoerbedrijf Connexion is creatief in het aanboren van 'alternatieve beroepsgroepen'. Weggésaneerde varkensboeren of SRV-mannen die nog wat tijd over hebben kunnen tijdens de spits prima als buschauffeur ingezet worden" (PW)

Wie personeel wil krijgen (en behouden) moet creatief zijn. Het plaatsen van een simpele personeelsadvertentie zet geen zoden meer aan de dijk. Jong en dynamisch is op. Bedrijven zullen gericht moeten werven, zowel in de zin van een overwogen keuze voor specifieke wervingskanalen als specifiek werven onder bepaalde groepen op de arbeidsmarkt. **PW (30 september 2000)** spreekt een aantal

concrete voorbeelden van creatieve oplossingen uit de wervingspraktijk.

Ook het septembernummer van **Werkmaat**, FNV-bericht voor de arbeidsmarkt staat onder de titel 'De arbeidsmarkt op zijn kop' bol van (boven)sectorale initiatieven gericht op de instroom, de doorstroom en het voorkomen van uitstroom van werknemers. Het blad geeft antwoord op de vraag, die het **Tijdschrift voor HRM** stelde: waarom heeft de ene zorginstelling geen enkel probleem met werving en verloop, terwijl een vergelijkbare instelling in dezelfde stad wanhopig op zoek is naar onvindbaar personeel? Het Utrechtse verzorgingstehuis Swellengrebel verkeert in tegenstelling tot andere zorginstellingen in de gelukkige omstandigheid dat het meer open sollicitaties binnen krijgt dan het vacatures heeft. De sleutel tot het succesvol personeelsbeleid zit hem in het vinden van een goede balans van werk en privé door de medewerkers zelf verantwoordelijkheid te geven voor de roostering van de werkzaamheden.

Multicultureel personeelsmanagement

"Het beeld is in de praktijk genuanceerder geworden. Er zijn bedrijven die direct afhaken als ze horen dat iemand een accent heeft. Maar ik ken ook genoeg bedrijven die hun stinkende best doen om hun organisatie een alsprisingeling van de samenleving te laten zijn. Wat me echter wel opvalt bij beide groepen is het ontbreken van creativiteit bij het op zoek gaan of inschakelen van personeel van niet-Nederlandse afkomst.

Kijk je heeft echt niet te gaan adverteren in de Volkskrant. Die krant lezen allochtonen niet. Je moet met je vacature in De Telegraaf, Metro of Spits. En dan nog ... Eigenlijk moet je bij het zoeken naar allochtoon personeel barefoot recruitment toepassen. Ga die buurthuizen, koffiehuisjes, sportclubs en moskeeën in. Vraag aan de imam of de allochtoon groetenboer uit de buurt of ze geschikte jongens en meisjes kennen die op zoek zijn naar werk. Echt, dat werkt!" (Adjiedj Bakas)

Allochtonen worden steeds belangrijker op de arbeidsmarkt, maar de werving onder hen blijft een moeizame zaak. Hoog tijd voor multicultureel personeelsmanagement, zegt Adjiedj Bakas, schrijver van verschillende boeken over het managen van diversiteit en directeur van Dexter, een bureau dat is gespecialiseerd in de werving en selectie van 'allo's', in **Werkzaken (oktober 2000)**. Voor de invulling van dat multicultureel personeelsmanagement kunnen bedrijven te rade gaan bij hun eigen gekleurde personeelsbestand. Het behoud van allochtoon personeel staat of valt volgens Bakas met goed inwerken en een goede begeleiding:

"Inwijding in de nieuwe omgeving is zeker voor mensen met een niet-Nederlandse achtergrond gewoon noodzakelijk". Zelf heeft hij ook nog steeds een persoonlijke mentor, een gepensioneerde kolonel, die hem geleerd heeft een das te strikken en die hem op het hart heeft gedrukt om nooit te laat te komen en tijdens een gesprek nooit aan de gesprekspartner te plukken. Bakas is overigens optimistisch over de toekomst: ik verwacht dat de arbeidsintegratie van allochtonen over een paar decennia voltooid is. Door alle 'zebrahuwlijken' heeft binnenkort iedereen wel een familielid met een kleurtje". Overigens is het volgens een

bericht in **PW** nog steeds bedroevend gesteld met de bereidheid van bedrijven om uitvoering te geven aan de Wet SAMEN: nog niet de helft voldoet aan de wettelijke plicht te melden hoeveel allochtonen ze in dienst hebben. Sancties op het niet-nakomen van de wettelijke richtlijnen kent de wet niet, tot bevreemding van de minderhedenorganisaties.

De medewerker aan de macht
"Van medewerkers mag je geen loyaliteit verwachten"
(Dick Buschman)

De omslag op de arbeidsmarkt van overschotten naar tekorten brengt nieuwe arbeidsverhoudingen met zich mee, stelt topheadhunter Dick Buschman, directeur Europa van Korn/Ferry, de Amerikaanse wereldmarktleider in 'executive search' (werving en selectie van topmanagers à raison van honderdduizend gulden per opdracht) in een interview in **PW (30 september)**. De medewerker grijpt de macht. De nieuwe werknemer verwacht van het bedrijf waarvoor hij werkt dat het meerwaarde toevoegt aan zijn loopbaan en zijn leven. Het gaat de nieuwe medewerker om de uitdaging in zijn werk, de ruimte om zelf beslissingen te nemen en het gevoel dat hij gewaardeerd wordt en dat het bedrijf bereid is om in hem te investeren. Volgens Buschman moet talentmanagement, een vorm van competentie management, de kern uitmaken van een bedrijfsstrategie gericht op het voorkomen dat medewerkers verdwijnen naar de concurrent. Ook in **Forum, het opinieblad van VNO/NCW (4 oktober 2000)**, worden bedrijven opgeroepen om verborgen talenten van hun medewerkers in kaart te brengen, maar dan onder het motto 'Haal meer uit uw werknemer!': "Weet u dat die medewerker van de postkamer vloeiend Portugees spreekt? Toch handig voor zo'n eerste

contact op een nieuwe exportmarkt".

Werknemers als wereldverbeteraars, maatschappelijke betrokkenheid als middel tot commitment

Twee jaar geleden nam het LCO het initiatief tot de oprichting van het Panel Bedrijf en Samenleving dat zich ten doel stelde bedrijven te inspireren en stimuleren tot maatschappelijke betrokkenheid. In dat kader werden bestaande 'good practices' geïnventariseerd en in het zonnetje gezet als lichtend voorbeeld voor andere bedrijven. Het goede voorbeeld heeft navolging gekregen. Forum bericht over werknemersvrijwilligerswerk als nieuwe trend in het bedrijfsleven. Niet alleen in Nederland maar ook in andere Europese landen. Er is inmiddels een internationaal netwerk voor maatschappelijke activiteiten ontstaan: Coordinating Employee Community Involvement Links Europe (Cecile). Het mes van de maatschappelijke betrokkenheid snijdt aan twee kanten. De samenleving profiteert en het bedrijf heeft een middel in handen om medewerkers aan zich te binden.

Buren en buurten

Onder deze titel organiseerde het tijdschrift **AGORA** in samenwerking met SISWO/Instituut voor Maatschappijwetenschappen en de Amsterdamse Studievereniging voor Sociaal Geografen op 5 juni j.l. een congres in Amsterdam met als centrale vraag: doet de buurt er nog toe? Het meinummer van het blad stond in het teken van het congres. Het bevatte artikelen met titels als 'met beleid de buurt in' (over buurtgericht stedelijk beleid), 'werk in de buurt en de buurt aan het werk' (over buurtconomie), 'de wijkontwikkelingsmaatschappij' (publiekprivate samenwerking als remedie voor een incapabele over-

heid?), 'buurten en geweld' (over de geografische component van criminaliteit), 'de stem van de buurt' (de inbreng van buurtbewoners in een buurtmonitor), 'de invloed van de buurt op schoolloopbanen' (buurteffect speelt vooral in elitaire buurten), 'de gedifferentieerde buurt: een oplossing voor welk probleem?' en 'marktruil, herverdeling en wederkerigheid' (economische integratie vanuit het standpunt van individuele huishoudens). Behalve Nederlandse komen ook Vlaamse ervaringen aan bod. In het volgende nummer van AGORA zal verslag worden gedaan van het congres.

"Wij willen een interessant aanbod van nieuwe, gecombineerde voorzieningen creëren dat specifiek is toegesneden op de persoonlijke behoeften van onze wijkbewoners, van jong tot oud. Het gaat daarbij om het verhogen van de tevredenheid per vierkante kilometer"
(L.F. Berkhout, wijkwethouder Zaandam-Zuid)

Steeds is 'een documentaire uitgave van advies- en ingenieursbureau ARCADIS HEIDEMIJ ADVIES voor het management en beleidsmedewerkers van gemeenten, samenwerkingsverbanden, provincies, waterschappen, (regionale directies van de) rijksoverheid, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars'. Het blad 'informeert de lezers over beleidsvelden die van belang zijn voor stedelijke ontwikkeling in de regio: ruimtelijke planning infrastructuur, vervoer en informatisering, milieu'. In het laatste nummer (augustus 2000) wordt onder andere aandacht besteed aan de zorg- en dienstverlening in Zaandam-Zuid, een wijk met 12.000 inwoners, waaronder veel ouderen, allochtonen en werklozen, en gemiddeld laag besteedbaar inkomen, verouderde woningen en een grote doorstroming van jongeren naar andere wijken. In deze wijk wordt gewerkt aan de uit-

breiding van de zorg- en dienstverlening met behulp van een subsidie van de Commissie Dagindeling van het ministerie van Sociale Zaken en werkgelegenheid ter verbetering van de leefbaarheid en als 'stimulans aan de economische en fysieke aspecten in de wijk'. Het gaat om een integrale aanpak op basis van een inventarisatie van wenselijke verbeteringen door de gebruikers zelf. Deze verbeteringen moeten het mogelijk maken dat de wijkbewoners meer tijd overhouden voor elkaar, kinderen, burens, de wijk en de maatschappij.

Nieuwe uitgaven

Innovatieproject CMV over innovatie en activering

Het verbeteren van de afstemming tussen opleiding en praktijk op het gebied van Culturele en Maatschappelijke Vorming (CMV). Dat was het doel dat enkele hogescholen in 1996 voor ogen stond, toen ze het initiatief namen tot het opzetten van het 'Innovatieproject CMV: nieuwe vormen van professionaliteit'. In het Innovatieproject hebben de hogescholen samen met partners uit het werkveld vier jaar onderzoek gedaan naar maatschappelijke ontwikkelingen en hun gevolgen voor de beroepsuitoefening. Tevens zijn trends in kaart gebracht op het vlak van innovatie en professionele methodieken en werkwijzen. Het onderzoek heeft geresulteerd in diverse conferenties en publicaties. Met de publicatie van REFLECTIES OP INNOVATIE en WERKBOEK CMV'ERS IN ACTIE is het Innovatieproject CMV onlangs afgerond.

Werkboek CMV'ers in actie

In het Werkboek CMV'ers in actie: activering en animatie als werkstrategieën worden professionele methodieken en werkwijzen ten aanzien van animatie en activering beschreven. Het werkboek bevat het verslag van een literatuurstudie naar historische achtergronden van animatie en activering. Tevens wordt uitvoerig ingegaan op de plaats en betekenis van animatie en activering in de huidige maatschappelijke context. De uitkomsten van deze literatuurstudie worden geconfronteerd met de ervaringen en voorbeelden uit interviews en groeps gesprekken die zijn gehouden met 45 professionals uit het CMV-veld.

Reflecties op innovatie

In de publicatie Reflecties op innovatie. Een onderzoek naar het sturen van vernieuwing in de praktijken van culturele en maatschappelijke vorming staat de vraag centraal hoe innovaties en vernieuwingen bij de aanpak van sociale problemen en culturele uitdagingen in de CMVwerkvelden tot stand komen. Aan de orde komen niet alleen voorwaarden en condities voor innovatie, maar ook de rol en positie van CMVprofessionals en hun managers: Hoe kunnen zij bijdragen aan innovatie en over welke competenties moeten ze daartoe beschikken?

Bestellen

De twee hierboven vermelde publicaties zijn te bestellen bij Hogeschool van Amsterdam, Instituut CMV/SPH, postbus 2241, 1000 CE Amsterdam, telefoon (020) 548 82 13, fax (020) 548 83 94.

Werkboek CMV'ers in actie (120 blz., ISBN 90 9014133 2)

kost f. 15,-; Reflecties op innovatie (117 blz., ISBN 90 9013712 2) kost f. 27,50.

Het Innovatieproject CMV

Aan het Innovatieproject CMV hebben de volgende partners deelgenomen: Hogeschool van Amsterdam, Haagse Hogeschool, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, werkgeversvereniging VOG en de provinciale steunfuncties welzijn IMCO (NoordHolland), PRISMA (NoordBrabant) en SPECTRUM (Gelderland). Het vernieuwingsfonds HBO en het AWO-fonds waren medefinanciers. Het project is begeleid vanuit de Rijksuniversiteit Groningen en de Katholieke Universiteit Nijmegen. In een eerder stadium zijn bij uitgeverij Elsevier twee boeken als resultaat van het Innovatieproject CMV verschenen: Beroep in ontwikkeling. Een oriëntatie op culturele en maatschappelijke vorming. Dit in september 1998 verschenen boek (tweede oplage 1999) bevat een beschrijving van 16 instellingen en projecten en een daarop gebaseerde actualisering van de visie op het beroep. Het tweede boek is uitgebracht in maart 2000: Werken aan openheid en samenhang. Een nadere verkenning van culturele en maatschappelijke vorming. Dit boek brengt trends en ontwikkelingen in kaart op de CMV domeinen recreatie, educatie, samenlevingsopbouw en kunst & cultuur. Alle publicaties van het Innovatieproject CMV zijn verschenen onder redactie van projectleider Marcel Spierts. Daarnaast hebben een dertigtal coauteurs en onderzoekers aan de diverse publicaties meegewerkt, de meesten afkomstig uit hogescholen, universiteiten en provinciale steunfuncties welzijn.

Wonen in de 21ste eeuw

De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) reageert met zijn onlangs verschenen advies 'Wonen in de 21ste eeuw' waarderend op de nota Mensen, wensen, wonen van Staatssecretaris Remkes van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Hij stemt in met het motto van de nota 'de burger centraal' en met de vraaggerichte aanpak van de volkshuisvesting die daarvan het gevolg is. De Raad wijst erop dat de introductie van vouchers voor meerdere beleidsterreinen kan leiden tot verborgen inkomensbeleid.

'De burger centraal' is het motto van de nota Mensen, wensen, wonen die de staatssecretaris van volkshuisvesting, ruimtelijke Ordening en Milieubeheer in het voorjaar van 2000 uitbracht. De Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO), die op verzoek van de staatssecretaris over de nota adviseert, stemt in met dit motto. Het moet een omslag teweeg brengen van aanbod- naar vraaggericht werken op het gebied van de volkshuisvesting. De Raad ondersteunt het streven naar meer zeggenschap en keuzevrijheid voor burgers. Dat past in de ontwikkeling van de Nederlandse samenleving naar een maatschappij waarin burgers meer ruimte om hun eigen levensperspectief te verwezenlijken. De Raad plaatst als kanttekening hierbij dat er in de nota weinig oog is voor het feit dat een burger niet alleen zijn individuele belangen wil behartigen, maar dat hij ook verantwoordelijkheid draagt voor collectieve waarden. Concreet betekent dat bijvoorbeeld dat voor kwetsbare groepen niet alleen aandacht moet zijn voor een passende woning, voor zorg en dienstverlening en voor de wijze waarop zijzelf daarover meer zeggenschap kunnen uitoefenen. Een goede sociale woonomgeving – burens die hen accepteren, ruimte geven en zonodig ondersteunen – is minstens zo belangrijk voor hun integratie in de woonomgeving. De Raad ondersteunt het streven van de staatssecretaris om het eigenwoningbezit te

bevorderen. Eigenwoningbezit kan de inzet en verantwoordelijkheid van burgers voor hun woning en de woonomgeving versterken. Maar dit streven mag niet leiden tot 'eigendomsdwang'. Bovendien bestaat het risico dat de huursector marginaliseert en verwordt tot een sociaal-economisch zwakke onderkant van de woningmarkt. Beleid gericht op verhoging van de leefbaarheid kan eventuele nadelige effecten hiervan verminderen.

In de huursector wil de staatssecretaris vouchers introduceren om de keuzevrijheid van huurders te vergroten. De Raad onderschrijft experimenten met vouchers, omdat deze de 'vragegerichtheid' van instellingen en overheden kunnen versterken. Maar als er vouchers in verschillende beleidssectoren worden ingevoerd, zoals in de volkshuisvesting en de zorg, die ook uitwisselbaar zijn, vraagt de Raad zich af of deze vormen van inkomensondersteuning niet beter op andere manier kunnen worden vormgegeven. Fiscale maatregelen bijvoorbeeld lenen zich daar wellicht beter voor.

De Raad waardeert het dat de staatssecretaris speciale aandacht geeft aan de combinatie van wonen en zorg. Hij staat op dit punt een continue benadering voor, waarmee tegemoet wordt gekomen aan het feit dat mensen in hun leven afwisselend wel en geen zorg nodig hebben. Levensloopbestendig en aanpasbaar bouwen passen beter in deze benadering dan voortgaande differentiatie van het woningaanbod.

Er kan spanning optreden tussen twee uitgangspunten van de nota, namelijk 'de burger centraal' enerzijds en 'een betrokken overheid' anderzijds. Op het gebied van de stedelijke vernieuwing kunnen de doelen en ambities van de overheid immers botsen met de ambities van de burgers, van maatschappelijke instituties en van andere overheden. Daar waar de staatssecretaris streeft naar een omvangrijke transformatie van bepaalde wijken, is er volgens de Raad te weinig aandacht voor de rol van de bewoners bij die transformaties en voor de sociaal-culturele processen die het gevolg zijn van dergelijke ingrijpende veranderingen. Ten slotte heeft de staatssecretaris in de nota een relatie gelegd tussen wonen en

emancipatie. De Raad legt bij dit onderwerp de nadruk op de inrichting van de woonomgeving die eraan kan bijdragen dat ouders hun verschillende taken, zoals werk en opvoeding, beter en gemakkelijker kunnen combineren. Een concentratie van voorzieningen zoals kinderopvang, scholen en gezondheidscentra kan vele problemen in mobiliteit en dagindeling voorkomen. Een goede en uitgebreide zorginfrastructuur in de buurt die aansluit op de behoeften van bewoners, bevordert de emancipatie van vrouwen en mannen.

Het RMO-advies Wonen in de 21ste eeuw. Reactie op de ontwerp-nota Mensen, wensen, wonen van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer is verkrijgbaar bij de RMO, telefoon: 0703405294; email: RMO@minvws.nl.

Van discriminatie naar diversiteit

Mensen moeten kunnen kiezen of zij arbeid en zorg al dan niet willen combineren. De overheid mag het zogeheten combinatiescenario niét tot norm verheffen. Een stevige zorginfrastructuur waarop mensen in geval van nood kunnen terugvallen is daarom de belangrijkste voorwaarde voor een succesvol emancipatiebeleid. Dat stelt de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) in zijn vandaag verschenen advies 'Van discriminatie naar diversiteit. Kanttekeningen bij de Meerjarennota Emancipatiebeleid van staatssecretaris Verstand van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.'

De meerjarennota Van vrouwenstrijd naar Vanzelfsprekendheid bevat in de ogen van de RMO weliswaar veel goeds, maar had op het punt van de zorginfrastructuur eigenlijk

verder moeten gaan. De emancipatie van vrouwen is dagelijks onderwerp van gesprek. Veel is er bereikt, anderzijds lopen zaken uit de rails. De Raad schenkt aandacht aan de enorme toevloed van vrouwen op de arbeidsmarkt, de hoge arbeidsongeschiktheid juist van vrouwen, de feminisering van de armoede, het 'glazen plafond'. Door deze ogenschijnlijk verschillende onderwerpen trekt de Raad een rode draad. Naar zijn oordeel blijft de nota teveel hangen in de traditionele tegenstelling tussen arbeid en zorg. Daarin wordt arbeid gezien als werk en noodzakelijk, en zorg als prive en waardevol. Die tegenstelling is niet terecht. Betaalde arbeid moet op dezelfde 'humane' wijze georganiseerd worden als de zorg thuis. Dat in het hoge WAOcijfer vrouwen tussen de 25 en 34 jaar, werkend in de

zorg, er zo uitschieten, is terug te leiden naar de posities waarin die vrouwen vaak komen te werken: in onpersoonlijke organisaties waar ze nauwelijks eigen verantwoordelijkheid mogen dragen. Aan de individuele werker in die situaties wordt wel gevraagd toch vooral aandacht en zorg aan de clienten te besteden. Een rechtvaardiger functiewaarderingssysteem, mentorship en een menselijker organisatie van de zorg; dat zijn enkele concrete stappen die het kabinet zou kunnen stimuleren. Het advies is te bestellen bij:
RMO, Postbus 16139,
2500 BC Den Haag
Tel.: 070-340 5294,
email: RMO@minvws.nl

Praktijkmensen inspireren elkaar

Wijkontwikkelingsplatform van start

Is de wijk wel de goede invalshoek? Hoe bereik je allochtonen? Hoe verwerf en behoud je als gemeente het vertrouwen van de bewoners? Dit waren enkele van de vragen die aan de orde kwamen bij de start van de eerste groepen van het Wijkontwikkelingsplatform (afgekort: WOP). De vijftien deelnemers aan deze eerste groep zijn professionals van gemeenten en corporaties die met beide voeten in het wijkontwikkelingswerk staan. In het WOP kunnen zij elkaar ontmoeten, ervaringen uitwisselen en elkaar onderling adviseren.

In de mooie en inspirerende ambiance van het Landgoed De Reehorst te Driebergen kwamen de WOPdeelnemers op vrijdagochtend 15 september voor het eerst bijeen om kennis te maken en de agenda voor het vervolgartje te bepalen. De eerste groep bestaat overwegend uit mensen die met wijkontwikkeling te maken hebben vanuit een functie bij een gemeente. Zes van de vijftien deelnemers zijn afkomstig van corporaties. De deelnemers zullen in totaal zes keer een dag bijeen komen en deze dagen verschillende praktijkthema's bij de kop pakken. Ook tussentijds zal worden gecommuniceerd

via de website www.wijkontwikkeling.nl en via email. In de middag werd reeds een begin gemaakt met de kennisuitwisseling in een levendige discussie over het thema 'communicatie in de wijk'.

Het WOP heeft zijn bakermat in de G21 en is opgezet vanuit enkele gemeenten (Tilburg, Eindhoven, Arnhem en Deventer). Vertegenwoordigers van deze gemeenten en van Aedes vormen het bestuur, dat wordt voorgezeten door Roel van Gurp, wethouder van Tilburg. De praktische organisatie en de inhoudelijke inbreng zijn uitbesteed aan externe bureaus (DSP en RIGO). Het WOP wordt echter 'gemaakt' door de deelnemers zelf.

Praktijkmensen 'uit de wijk' kunnen bij elkaar een klankbord vinden voor de problemen die zij in hun dagelijks werk ondervinden of eens flink 'bomen' over de ambachtelijke kanten van hun vak, de wijkontwikkeling. In de nu gestarte eerste groep bleken de verwachtingen van de deelnemers aardig overeen te stemmen: men ziet het WOP als een informele, netwerkachtige vorm van onderlinge advisering het mag daarbij ook gerust gezellig of persoonlijk worden.

Inhoudelijk heeft men elkaar veel te zeggen, bleek ook in de middagdiscussie. Er ontstond een levendig gesprek over wat je wel en zeker niet moet doen bij het communiceren met bewoners in de wijk. In de discussie blijkt de enorme praktijkervaring die de WOPdeelnemers meebrengen. Men is het erover eens: dat een goede communicatie in de wijk een continue relatiebeheer vergt en dat er geen radiostiltes mogen vallen. Waardevol was de tip dat bij grote sloop-nieuwbouw projecten het beginsel 'eerst bouwen, dan slopen' een goed uitgangspunt biedt voor het smeden van een goed contact met bewoners. Het basisconcept van een WOP blijkt te voorzien in een behoefte. Bij voldoende aanmeldingen zal in januari 2001 een tweede WOP van start gaan.

Meer informatie en aanmelding:
Secretariaat WijkontwikkelingsPlatform: DSP,
Van Diemenstraat 374, 1013 CR Amsterdam.
Tel. 020 625 7537 fax. 020 627 4759 Email:
mail@wijkontwikkeling.nl. Website:
www.wijkontwikkeling.nl

door Fenny Gerrits

en

Met Stad en Land biedt MO/Samenlevingsopbouw een rubriek waarin de lezer geïnformeerd wordt over samenlevingsopbouw-relevante nieuwsfeiten uit met name de regionale en plaatselijke (dagblad-)pers. Attendingen voor deze rubriek zijn welkom: stuur het betreffende (kranten-)knipsel onder vermelding van de naam van het blad en de datum in aan de redactie van MO/Samenlevingsopbouw, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag, of zet het op de fax: 070-380 9973.

Rotterdam

Er komt een project Buurtbemiddeling voor Oud-Charlois, de Tarwewijk en Carnisse. Buurtbemiddeling houdt in dat er per wijk een bewonersplatform wordt opgezet, dat bemiddelt bij problemen of conflicten tussen bewoners onderling. De deelnemers aan dit platform, dat bestaat uit wijkbewoners, worden hier speciaal voor opgeleid en worden ook begeleid. Het is belangrijk conflicten in een zo vroeg mogelijk stadium aan te pakken. Zo kan escalatie worden voorkomen. En door samen over problemen te praten kan tevens worden gezocht naar gezamenlijke normen en waarden binnen de buurt, met name bij verschillende culturele achtergronden van de bewoners.

Volgens het Rotterdamse **Dagblad (5-9-2000)** is buurtbemiddeling dan ook belangrijk voor de leefbaarheid van de wijk. De bewoners moeten zich er veilig voelen. Voor Oud-Charlois en Tarwewijk is dat het hoogste streven. In Carnisse, waar wordt begonnen in de tweede helft van 2001, ondervinden de bewoners in toenemende mate een gevoel van sociale onveiligheid, de doorstroom in de wijk neemt toe en daarnaast steken steeds meer relatief kleine problemen tussen bewoners onderling de kop op. Door middel van vroegtijdige tussenkomst kan ook hier escalatie vermeden worden.

Het project Buurtbemiddeling is een idee van de commissie voor Sociale en Economische Zaken van de deelgemeente Charlois, die ook zorg draagt voor de financiering. In Oud-Charlois en in de Tarwewijk zou het project nog in oktober van dit jaar van start kunnen gaan.

Rotterdam II

Voor het eerst in de Rotterdamse historie betaalt de politie mee aan iets dat buiten haar bevoegdheden valt. Het project Buurtbemiddeling wordt per januari 2000 in de deelgemeente Delfshaven uitgebreid met de wijk Spangen. De bemiddeling duurt drie jaar en de politie draagt jaarlijks met tien mille bij. De in totaal dertigduizend gulden is een bescheiden bedrag op de totale begroting van ruim 250.000 gulden, maar toch. Politiewoordvoerder De Jong wijst er tegenover het **Rotterdams Dagblad (19-9-2000)** op dat de politie op het vlak van het voorkomen van criminaliteit in ondersteunende zin reeds geruime tijd de nodige arbeidskracht inzet.

"Op het gebied van preventie doen we al een hoop, zoals informeren wat men kan doen tegen woninginbraken." De woordvoerder acht buurtbemiddeling zinvol genoeg om financieel enigszins te ondersteunen. "Maar denk nu niet dat de politie hier een gewoonte van maakt. We beoordelen elk project op z'n merites."

Het daadwerkelijk meebetalen aan projecten waarbij Hermandad maar zijdelings is betrokken, is een complete noviteit. Buurtbemiddeling leert bewoners onderlinge conflicten te beheersen en sociale omgang op gang te brengen. Het project is in Het Nieuwe Westen en Delfshaven/Schiemonnd betrekkelijk succesvol geweest. Buurtbemiddeling helpt escalatie van conflicten de kop in te drukken en gewelddadig (en dus strafbaar) gedrag te voorkomen. Aan buurtbemiddeling in Spangen draagt ook het ministerie van Justitie bij. De deelgemeente Delfshaven heeft hiervoor een subsidieaanvraag van

48.000 gulden ingediend. Ook het Woningbedrijf Rotterdam doet met negentig mille mee aan het project, terwijl de deelgemeente zelf 84 mille betaalt. Bij buurtbemiddeling heeft de politie een informatieve en verwijzende functie. Zijn bureaus met elkaar slaags geraakt, of dreigt dat te gebeuren, dan adviseert de wijkagent de strijdende partijen contact op te nemen met de buurtraad. Deze bestaat uit opgeleide vrijwilligers en speelt een centrale rol in de buurtbemiddeling. De buurtraad brengt de partijen bij elkaar en beweegt hen het conflict uit te praten.

Utrecht

Kinderen en tieners in vier Utrechtse wijken kunnen binnenkort in een oogopslag zien wat er voor hen te doen is in de wijk. De gemeente brengt in de wijken Oost, West, Noordoost en Overvecht een jeugdplattegrond uit waarop alle voorzieningen voor de jeugd staan aangegeven. Aanleiding is de veelgehoorde klacht dat er voor de jeugd zo weinig te doen is in de wijken. Volgens R. de Kogel, wijkaccountmanager van Noordoost, is deze klacht vaak onterecht. "De jeugd heeft nauwelijks overzicht van het aanbod. Daarom leek het ons nuttig om een plattegrond te maken." De jeugdplattegrond heeft het formaat van een wegenkaart en bestaat uit twee delen. Op de voorkant staat een kaart van de wijk, waarop alle jeugdvoorzieningen staan aangegeven. Op de achterkant staan de voorzieningen nogmaals vermeld, maar dan op alfabetische volgorde en met de adres- en telefoongegevens erbij. De plattegrond is bedoeld voor de jeugd van 0 tot en met 22 jaar en hun ouders. Er staan

kinderdagverblijven op, maar ook sportverenigingen. Verder staan de welzijnsorganisaties en buurthuizen vermeld. "Het aanbod wordt zo veel zichtbaarder", zegt de Kogel, in het **Utrechts Nieuwsblad (16-9-2000)**. "Bovendien kunnen we beter op de wensen van de jeugd inspelen, want het is meteen duidelijk of we een bepaalde voorziening wel of niet hebben."

De kaarten worden niet huis-aan-huis verspreid, maar komen te liggen bij de voorzittingen die er op staan. De gemeente hoopt dat de jeugd te mee naar huis neemt en gebruikt.

Wijchen

De gemeente Wijchen stopt na vijf jaar rigoureuus met wijkveiligheidsplannen. Wijchense wijken en buurten zijn er de laatste jaren nauwelijks veiliger door geworden. Dat blijkt uit een onderzoek dat eind vorig jaar in opdracht van de gemeente werd uitgevoerd. De conclusie luidt samengevat, dat het huidige beleid om wijken veiliger te maken van geen kant deugt en verre van effectief is.

"De bedoeling achter de plannen was wel goed, maar de uitwerking was op z'n zachtst gezegd matig te noemen", zegt de Wijchense onderzoeker Pedro Peters. Geschrokken van die harde woorden hebben burgemeester en wethouders het hele beleid begin deze week over boord gezet.

In 1995 besloot de gemeente om de veiligheid in Wijchen wijk voor wijk te verbeteren. Dat gebeurde door het maken van zogenoemde wijkveiligheidsplannen. Het eerste werd gemaakt voor de wijk Achterlo, later volgde Wijchen-Zuid en Hernen/Leur. De aanpak was altijd als volgt: er werd een enquête in de buurt gehouden om erachter te komen waar de gevaarlijkste plekken in de wijk waren. Uit de vragenlijst moest ook blijken of er onder wijkbewoners gevoelens van onveiligheid waren. In overleg met de leefbaarheidsgroepen werd daarna getracht de wijk veiliger te maken.

Maar uit de studie is gebleken dat daar in de praktijk maar weinig van terecht is gekomen. Sowiesso duurde het altijd lang voordat een plan door de ambtelijke molen was er daadwerkelijk actie werd ondernomen. Bijvoorbeeld dat bepaalde achterpaden werden verlicht.

"Het was totaal niet duidelijk wie welke taak had", zegt onderzoeker Peters in de **Gelderlander (21-9-2000)**. "En omdat niemand zich verantwoordelijk voelde, bleven dingen gewoon liggen. De verwachtingen in de wijk waren hoog

gespannen, maar aan die verwachtingen heeft de gemeente niet voldaan. Daardoor raakten wijkbewoners teleurgesteld."

Een andere conclusie uit het onderzoek is dat gevoelens van onveiligheid vaak helemaal niet specifiek wijkgebonden zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor overlast van en problemen met rondhangende jongeren. Dat soort problemen doet zich vrijwel in de hele gemeente voor. Het heeft dan ook weinig zin, aldus de onderzoeker, om dat per wijk aan te pakken.

Veel beter is het, volgens de studie, om als gemeente mee te doen aan de Politie-monitor: een landelijk onderzoek dat de politie elke twee jaar uitvoert naar criminaliteit en de gevoelens van onveiligheid onder burgers. Meedoen kost 25.000 gulden, maar dat kan worden betaald van het geld waarvoorheen de enquêtes in de wijk van werden betaald. Daarnaast zou de gemeente een gesprek moeten aangaan met zogenoemde sleutelfiguren uit de leefbaarheidsgroepen, politie, Talis Woondiensten, Stichting SKW.

Den Bosch

De gemeente Den Bosch wil in de toekomst geen vaste Jongeren Ontmoetings Plaatsen (JOP's) voor hangjongeren meer plaatsen. Zij ziet meer heil in twee mobiele accommodaties. De gemeente denkt in de richting van een flexibel inzetbaar materiaalbusje voor allerlei sport- en spelactiviteiten in de buurten, plus een vervoermiddel dat als een soort rollende "toverdoos" tijdens (sport)activiteiten en als ontmoetings- en informatiepunt overal kan worden ingezet, ook op plekken in het stadscentrum zoals de Markt. Dat liet wethouder G. Paanakker deze week weten in het overleg met de wijkraden.

"Ik heb bijna het gevoel, en misschien is het al zover, dat de JOP's het niet helemaal zijn", zei de wethouder. Tijdens het wijkradenoverleg zette ambtenaar J. van Wijnen van Jeugd en Onderwijs deze nota in hoofdlijnen uiteen. Na de opmerking van wethouder Paanakker dat de JOP's eigenlijk niet meer ziet zitten, ging de discussie vrijwel alleen nog over JOP's. Paanakker is gecharmeerd van de jongerenbus Number Two van het jongerenwerk van Welzijnsinstelling Rosmalen. Deze bus kwam onlangs positief uit een evaluatieonderzoek. "Het idee van een rijdende JOP heeft mij en de ambtenaren zeer aangesproken", zei Paanakker. "Je hebt er geen vergunning voor nodig en de bus kan jongeren snel en overal goed berei-

ken, ook als ze een andere hangplek uitzoeken." Volgens Paanakker duurt een procedure om een JOP rond te krijgen enorm lang. Dat komt niet alleen door de ruimtelijke ordeningsprocedure, maar ook door de inspraak van buurtbewoners. Is de JOP eenmaal klaar, dan komen de jongeren niet, want intussen staan ze ergens anders.

De zienswijze van de wethouder en zijn ambtenaren leverde flink tegengas van enkele Rosmalense wijkraden op. "U moet de zaak niet omdraaien", zei L. Ebben van de wijkraad Hintham. "Als u vindt dat de procedure te lang duurt, dan moet u hem inkorten. Daar heeft de gemeente de mogelijkheid toe. Bovendien, als de Hinthamse hangjongeren geen eigen plek bij hun container meer hebben, waar moeten ze dan naar toe?"

Dit argument weegt ook zwaar voor wijkraadsvoorzitter W. Suijskens van 't Ven. "Toen de JOP langs de Empelseweg klaar was, hebben we daar inderdaad een hele tijd geen jongeren gezien. Maar nu staat er een nieuwe generatie jongeren. Stoms zijn ze met z'n twintigen. Jongeren staan nu eenmaal buiten, maar als er geen JOP is, kan de politie hen ook nergens naar verwijzen."

Wijkraadsvoorzitter A. van der Steen van Sparrenburg ziet de jongerenbus of een dergelijke mobiele voorziening alleen als aanvulling op de vaste JOP's. Sparrenburg is al een paar jaar bezig om twee JOP's te realiseren. "De gemeente heeft ons destijds enthousiast gemaakt, onze jeugd is enthousiast gemaakt. Met z'n allen zijn we dat pad opgelopen en nu zitten we klem op procedures, op een dood spoor. Kunnen we nog door of moeten we het licht maar uitdoen?" En zijn medewijkraadslid C. van der Heiden vroeg zich af of de jeugd wel behoefte heeft aan een 'rollende speelbal van vermaak.'

Voor C. van Esch van de Wijkraad Noord staat een ding als een paal boven water: "Haal de jeugd erbij, want de jeugd wil niet dat wij uitmaken wat zij willen", zei hij. Zijn wijkraad laat binnenkort de Rosmalense jongerenbus zien in Noord.

Deventer

Bewoners van wijk 4 (Borgele, Keizerslanden, Platvoet en Zandweerd-Noord) en het dorp Diepenveen kunnen de komende tijd mede bepalen waar de politie in de wijk haar aandacht op richt. Via enquêtes en ondervraging van het publiek op bijvoorbeeld de markt wil de politie weten wat voor problemen mensen in hun buurt ervaren en vervolgens helpen bij het opstellen en uitvoeren van actie-

plannen. Het kan dan gaan om zaken als parkeren, zwerfvuil, hardrijden of overlast van junks en drugshandel. Volgens teamchef G. Breider, aan het woord in het **Deventer Dagblad (21-09-2000)**, is het de bedoeling dat het team per drie maanden drie keer 'ingeheard' wordt door buurtbewoners met een probleem. "Maar het moet wel gaan om zaken die breder leven in een straat of buurt, en bewoners bereid zijn ook hun aandeel nemen. Problemen die in een straat leven moeten in die straat opgelost worden. Dat kan de politie niet doen. De politie kan wel ondersteuning bieden. Als er in een bepaalde buurt veel klachten zijn over foutparkeren, kunnen we samen om de tafel gaan zitten om te kijken wat er aan te doen is. Buurtbewoners kunnen elkaar aanspreken op het gedrag of een brief laten rondgaan in de wijk. Vervolgens kun je daar dan een periode van politietoezicht aan koppelen."

In de komende weken wil het politieteam een beeld krijgen van wat er in de wijk leeft en waar extra inzet van de politie nodig is. Daarvoor staan vertegenwoordigers van het team met een stand op de verschillende markten. Verder neemt het wijkteam deel aan 'buurtverbeteravonden' die dit najaar op verschillende locaties worden gehouden. Het politieteam voor wijk 4 zit niet riant in de mensen. Officieel werken er vijftien agenten maar in de praktijk zijn dat er door vacatures een paar minder. Kan het team de belofte van extra mensen wel waarmaken? Breider: "De bomen groeien niet tot in de hemel, dat is duidelijk. Maar ik ben bereid m'n nek hiervoor uit te steken. Voor een deel zal het ook een kwestie zijn van creatiever omgaan met onze tijd en mogelijkheden." En wat als mensen vragen de politie iets te doen aan de woninginbraken in hun buurt? Breider: "Binnen het bestek van dit voorstel is het moeilijk om daar iets mee te doen. Het gaat ons hier om de problemen die in de buurt ontstaan en waar de buurt ook zelf wat aan kan doen. Maar we hebben wel een team bij de politie dat zich speciaal met woninginbraken bezighoudt. Bij dat team kunnen we natuurlijk wel extra aandacht vragen als blijkt dat het aantal inbraken in een bepaalde buurt erg hoog is."

Nijmegen

Voor de eerste wijkprijs van dagblad De Gelderlander in Nijmegen zijn er vier nominaties. Het gaat om personen en organisaties uit de binnenstad. Genomineerd zijn Wim de Mul, die het museum de Stratemakerstoren opbouw-

de, Ton Jansen van welzijnsorganisatie Tandem, Stichting Vrienden Kronenburgpark - vooral in de persoon van voorzitter Tom Smits - en de vrijwilligers van kinderwerk 't Oude Weeshuis. De wijkprijs bestaat uit een bedrag van duizend gulden. Directeur Karel van de Pas van de Gelderlander zal de prijs maandagavond uitreiken in LUX, het nieuwe complex van Cinemarienburg op de Marienberg. De Gelderlander wil met de prijs een persoon of organisatie in het zonnetje zetten, die zich op niet-commerciële basis verdienstelijk heeft gemaakt voor zijn wijk of directe omgeving. Elke maand houdt de stadsredactie van De Gelderlander in een wijk een thema-avond, waarop de wijkprijs wordt uitgereikt. Eind mei volgend jaar wordt uit acht winnaars de grote Gelderlander Stadsprijs gekozen.

Ton Jansen is de opbouwwerker van de binnen- en benedenstad. Hij doet veel ondersteunend werk en daar staan volgens de jury maar weinig mensen bij stil. Wim de Mul was tot voor kort directeur van de Stratemakerstoren aan de Waalkade. Hij heeft veel gedaan voor deze toren, er zelfs vakanties voor opgeofferd. De Stichting Vrienden Kronenburgpark, onder de bezielende leiding van Tom Smits, zet zich al jaren belangeloos in voor behoud en opwaardering van het Kronenburgpark. Leden van de stichting vechten tegen beschadigingen, vernielingen, dieren mishandeling, verwaarlozing en vervuiling van het park. De vrijwilliger van kinderwerk 't Oude Weeshuis zetten zich met hart en ziel in voor de jeugd. Dat betreft onder meer het opzetten van cursussen, het organiseren van een kamp, de sinterklaasoptocht, vakantie-uitstapjes en het bouwdoorp op de Hessenberg.

De jury van De Gelderlander-wijkprijs bestaat uit Sylvia Welter, oud-PvdA raadslid en lid van de klachtencommissie van de gezamenlijke woningcorporaties in Nijmegen. Toine van Bergen, oud-raadslid van de Stadspartij en milieuspeurder, Catharina Dracopoulou, ombudsvrouw minderheden, Jacques Thielen, oud-wet- houder en Maerten Verstegen, oud-directeur van het Canisius-Wilhelminaziekenhuis. Voorzitter van de jury is Welter. (**De Gelderlander, 16-9-2000**)

Arnhem

Vijf Arnhemse wijken krijgen een 'digitaal trapveldje'. Een digitaal trapveldje - de term komt van minister van Bostel - is een computercentrum in de wijk waar

bewoners en jongeren kunnen werken met computers, internet en email. Ook worden er cursussen gegeven waarbij gebruikers wegwijs worden gemaakt op de computer. Minister van Bostel heeft geld vrijgemaakt voor dergelijke projecten in zogeheten aandachtswijken omdat wordt gevreesd dat bewoners van die wijken nauwelijks gebruik maken van internet en email. En dat terwijl het wereldwijd de web in de samenleving een steeds belangrijker rol speelt.

De gemeente Arnhem maakt gebruik van de subsidiemogelijkheden wil in vijf wijken een digitaal trapveldje inrichten. Presikhaaf en Malburgen komen het eerst aan de beurt, dit jaar nog als alles meezit. Vervolgens krijgen de Geitenkamp, Klarendal/St. Marten en 't Broek een computercentrum, volgens **De Gelderlander (28-08-2000)**.

De stedelijke welzijnsstichting Rijnstad zal het project uitvoeren. Zij zorgt voor het beheer en de inrichting van de trapveldjes. Verder worden de scholen, bibliotheek, wijkorganisaties en de stichting Welzijn voor Ouderen Arnhem bij het project betrokken. Voorlopig worden de digitale trapveldjes ondergebracht bij een wijk- of dienstencentrum. Per centrum komen er acht computers die geschikt zijn voor cursussen internet en email en twee meer geavanceerde computers waarmee je websites kunt maken.

Als er geen cursussen zijn, kunnen wijkbewoners tegen een kleine vergoeding de computers vrij gebruiken voor surfen op internet, emailen, spelletjes of het bouwen van een eigen website. Via lessen en workshops kunnen ze leren omgaan met de apparatuur. Het is de bedoeling dat de lessen worden gegeven door stagiairs en vrijwilligers van de bestaande welzijnsorganisaties. Ook kunnen de computers in de wijk gebruikt worden voor huiswerkbegeleiding.

□

De Toetsing

door het Panel Toetsing Inzet & Uitkomst van Werkzaamheden op Maatschappelijk Terrein

Panel
toetsing

N
Z
E

&

UT
K
O
M
S

Deelnameformulier voor de Toetsing
Inzendingen dienen voor 15 januari in bezit te zijn
van het Panel (in drievoud en vergezeld van het
ingevulde deelname-formulier).

Postadres:

Contactpersoon:

Telefoon:

zendt bijgaand 3 exemplaren + deelnameformulier
in van het document (naam en titel):

Toelichting

Attendeert het Panel met name op.....

Voorkeur nominatie: (aankruisen s.v.p.)

- vormgeving & presentatie
- kwaliteit van de inhoud
- maatschappelijke relevantie

kopiëren en inzenden aan:

**Panel Toetsing Inzet & Uitkomst van werkzaam-
heden op Maatschappelijk Terrein,
Prinsegracht 51
2512 EX Den Haag**

Toetsingsronde

2000/2001 van start

Wanneer de blaadjes vallen, zamelt het Panel papier in, ook deze herfst. In de afgelopen maanden heeft het Panel Toetsing Inzet & Uitkomst zich opge-maakt voor de komende toetsingsronde. De toetsingscriteria zijn gevormd en taakverdeling en werkwijze binnen het panel zijn opnieuw geregeld. Het Panel is er klaar voor en daagt bewonersorganisaties dit najaar uit drie exemplaren van de eigen Buurt-, Wijk- of Dorpskrant ter toetsing aan het Panel voor te leggen. Het Panel ontving ter toetsing gaarne drie opeenvolgende edities van de bewonerskrant uit uw wijk, buurt of dorp in de periode 1999-2000. De inzendingen moeten binnen zijn voor 15 januari.

Komend voorjaar zal het Panel tijdens een Presentatie manifestatie haar Juryrapport bekend maken en worden de waarderingsprijzen uitgereikt, alsmede de Dr. Gradus Hendriks-trofee voor "maatschappelijke relevantie". Overigens ontvangt elke redactie die bewonerskranten ter toetsing heeft voor-gelegd een certificaat van deelname, een beoordeling van de ingezonden kranten en een exemplaar van het Juryrapport. De Waarderingsprijzen, elk groot F 5.000,—, een oorkonde en een bloem-stuk, zijn beschikbaar voor de catego-riën:

- vormgeving & presentatie
- kwaliteit van de inhoud
- maatschappelijke relevantie

De prijzen worden onder andere beschik-baar gesteld door Stimio BV te Meteren en het Landelijk Centrum Opbouwwerk. Het Panel heeft tien jaar lang jaarversla-gen van maatschappelijke organisaties getoetst. Daarna zijn twee toetsingsron-des gewijd aan de beoordeling van beleidsstukken zoals projectplannen en financiële verslagleggingen. Dit is de eer-ste Toetsingsronde die aan buurt-, wijk- en dorpskranten wordt gewijd. De bij het criterium 'maatschappelijke relevantie' behorende prijs horende Dr. Gradus Hendriks-trofee ging in 1998 naar Humanitas Rotterdam en in 1999 naar de Stichting Ontmoeting Buitenlandse Vrouwen te Den Haag. Het Panel streeft ernaar haar jaarlijkse Presentatie manifestatie zo mogelijk steeds te houden in een locatie gelegen in de plaats van vestiging van een der bekroonde organisaties.

Samenstelling Panel

Mw. J. van der Kooij-Feenstra, voorzitter, gemeenteraadslid in Almelo
Dhr. Dr. G. Hendriks, oud directeur-gene-raal van het Ministerie van VWS
Dhr. P. Bulterman, directeur van Stimio
Communicatieprojecten BV, Meteren
Dhr. H.F.M. van Leeuwen, Register Accountant, Alphen a/d Rijn
Mw. J. de Boer, directeur Meeting Point, bureau voor marktontmoetingen, Amsterdam
Mw. B. de Wit, journaliste te Amsterdam
Dhr. K. Kegel, journalist bij het Rotterdam's Dagblad
Mw. I. Wagenaar, eind-redacteur Fries Dagblad en Leeuwarder Courant te Leeuwarden

Mw. I. Zijlmans, eind-redacteur
Gezamenlijke Aanpakkrant te Nijmegen
Mw. F. Gerrits, werksecretaris, project-ontwikkelaar LCO

Het Panel Toetsing Inzet & Uitkomst van Werkzaamheden op Maatschappelijk Terrein stelt zich ten doel om door de beoordeling van buurt-, wijk- en dorps-kranten en door het toekennen van prij-zen een bijdrage te leveren aan het ver-beteren van de inhoud en kwaliteit van buurt-, wijk- en dorpskranten van bewo-nersorganisaties in de stad en op het platteland. Belangrijke elementen hierin zijn de maatschappelijke relevantie, vormgeving en presentatie en de inhoud van de kranten. De beoordeling vindt plaats door het formuleren van opbou-wende kritiek en het bekronen van kwali-tatief uitzonderlijke bijdragen. Het Panel Toetsing Inzet & Uitkomst van Werkzaamheden op Maatschappelijk Terrein stelt zich ten doel om door beoordeling van Buurt-, Wijk- en Dorpskranten en door het toekennen van prijzen een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de inhoud en de kwaliteit van Buurt-, Wijk- en Dorpskranten van Bewonersorganisaties in de stad en op het platteland. Belangrijke elementen hierin zijn de maatschappelijke relevantie, vormgeving en presentatie en de inhoud van bewo-nerskranten. De beoordeling vindt plaats door het plaatsen van kritische kanteke-ningen en het geven van suggesties voor verbetering.

HSAD01000164
175
Tijdschriften MD